

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 48 · 11. februar
Sesjonen 2019–2020

**Møte tirsdag den 11. februar 2020 kl. 10.
Voting kl. 15.**

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 48):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i obduksjonsloven mv. (rettsmedisinsk obduksjon av drepte i veitrafikken og regulering av Statens vegvesens arbeid med ulykkesanalyser) (Lovvedtak 43 (2019–2020), jf. Innst. 130 L (2019–2020) og Prop. 124 L (2018–2019))
2. Innstilling fra valgkomiteen om valg av nytt var medlem til Stortingets delegasjon til Nordisk råd samt suppleringsvalg til internasjonale delegasjoner (Innst. 146 S (2019–2020))
3. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nils T. Bjørke, Heidi Greni, Emilie Enger Mehl og Geir Pollestad om full erstatning for de som er rammet av forbudet mot pelsdyrhold (Innst. 141 S (2019–2020), jf. Dokument 8:1 S (2019–2020))
4. Interpellasjon fra representanten Kari Elisabeth Kaski til finansministeren:
«Skatteunngåelse, skatteomgåelse og kapitalflukt truer velferdsstaten. Det anslås at Norge taper rundt 10 milliarder kroner i skatteinntekter hvert år på grunn av selskapers skatteflytting. Samtidig viser den franske økonomen Gabriel Zucmans arbeid at om lag 10 prosent av all formue i Europa er skjult. Det pågår prosesser både i OECD og EU som ser på dette, men så langt er en ikke kommet fram til enighet som vil løse utfordringen. På bordet i OECD ligger et forslag til enighet om skattlegging av multinasjonale selskaper, men selv OECD sier effekten vil være begrenset. Hvordan vil finansministeren jobbe for å unngå kapitalflukt og skatteomgåelse og sikre finansieringen av velferdsstaten i årene framover?»
5. Interpellasjon fra representanten Marit Knutsdatter Strand til næringsministeren:
«Regjeringen la fram bioøkonomistrategien «Kjente ressurser – uante muligheter» i 2016 for å fremme økt verdiskaping og sysselsetting samt bidra til reduserte klimagassutslipp og mer effektiv og bærekraftig utnyttelse av de fornybare biologiske ressursene, og vi etterlyser oppfølging. Hvordan vil statsråden prioritere dette arbeidet i ny regjering og gjøre strategi til handling, og når kan vi vente oss en handlingsplan?»
6. Referat

Presidenten: Representantene Nils Aage Jegstad, Nina Sandberg, Magne Rommetveit, Hanne Dyveke Søt-
tar, Rigmor Aasrud, Ketil Kjenseth, Une Bastholm, Mar-
tin Henriksen og Svein Roald Hansen, som har vært per-
mittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentanten for Østfold, Siv
Henriette Jacobsen, tar nå sete.

Det foreligger to permisjonssøknader:

- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Eirik Sivertsen i dagene 12. og 13. februar for å delta på møter i Den arktiske parla-
mentarikerkomiteen i Strasbourg
- fra Sosialistisk Venstrepartis stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Mona Fagerås i tiden fra og med 11. februar og inntil videre

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Nordland: Kjell-Idar Juvik og Marius Meisfjord
Jøsevoll.

Presidenten: Marius Meisfjord Jøsevoll er til stede
og vil ta sete.

Statsråd Olaug Vervik Bollestad over-
brakte 1 kgl. proposisjon (se under Referat).

Presidenten: Representanten Espen Barth Eide vil
fremsette to representantforslag.

Espen Barth Eide (A) [10:01:36]: Vi lever ikke bare i
en klimakrise, men også i en naturkrise. På vegne av re-
presentantene Else-May Norderhus, Åsmund Aukrust
og meg selv har jeg gleden av å legge fram et forslag om
oppnevning av et offentlig naturrisikoutvalg.

På vegne av representantene av representantene
Elsa-May Norderhus, Runar Sjøstad, Ruth Grung og Dag
Terje Andersen har jeg også gleden av å legge fram et for-
slag om en ny bestemmelse i naturmangfoldloven § 18
om bestandsmål for rovvilt.

Presidenten: Representanten Bengt Rune Strifeldt
vil fremsette et representantforslag.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [10:02:25]: På vegne av
representanten Morten Ørsal Johansen og meg selv har
jeg gleden av å framsette et representantforslag om å
utvide områdeadgangen i det kvoteregulerte konge-
krabbefisket.

Presidenten: Representanten Karin Andersen vil
fremsette et representantforslag.

Karin Andersen (SV) [10:02:53]: På vegne av stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård, Petter Eide og meg sjøl vil jeg sette fram forslag om å sikre barn som har vært utsatt for svikt fra det offentlige, tilgang på erstatninger uavhengig av hvilken kommune de bor i.

Presidenten: Representantforslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag om nødvendig fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:03:21]

Stortingets vedtak til lov om endringer i obduksjonsloven mv. (rettsmedisinsk obduksjon av drepte i veitrafikken og regulering av Statens vegvesens arbeid med ulykkesanalyser) (Lovvedtak 43 (2019–2020), jf. Innst. 130 L (2019–2020) og Prop. 124 L (2018–2019))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 2 [10:03:49]

Innstilling fra valgkomiteen om valg av nytt varamedlem til Stortingets delegasjon til Nordisk råd samt suppleringsvalg til internasjonale delegasjoner (Innst. 146 S (2019–2020))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 3 [10:04:04]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nils T. Bjørke, Heidi Greni, Emilie Enger Mehl og Geir Pollestad om full erstatning for de som er rammet av forbudet mot pelsdyrhold (Innst. 141 S (2019–2020), jf. Dokument 8:1 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [10:05:01] (ordfører for saken): Jeg vil aller først få lov til å takke komiteen for samarbeidet i saken. Det har vært en lang og strevsom prosess og noe uryddighet rundt behandlingen av denne saken, men komiteen har heldigvis vært raus

med saksordføreren, som har prøvd å håndtere saken på en best mulig måte.

Grunnen til at dette har vært en omstendelig og vanskelig sak, er at den handler om enkeltmennesker som har mistet næringsgrunnlaget sitt, som har mistet framtida si, som har vært langt nede, og som har ventet på å få en kompensasjon som gjør at livet deres kan gå videre.

Vi har til slutt klart, gjennom samarbeid med regjeringen, å komme fram til en kompensasjonsordning som er meget god, som er anstendig, og som vil gi pelsdyrbøndene mulighet til å gå videre, slik jeg nevnte.

Å legge ned en lønnsom næring er ikke noe Fremskrittspartiet har gått med på med lett hjerte. Det er en stor menneskelig belastning å bli fratatt næringsgrunnlaget og miste muligheten til å videreføre driften til neste generasjon. Det som har vært viktig for oss, har vært å forhandle fram en løsning som sikrer bøndene en god og anstendig kompensasjon, og som gir dem forutsigbarhet i den utrolig vanskelige situasjonen og prosessen de er i. Dette sikrer vi nå. Totaliteten vi har fått fram i enighet med regjeringen, er en god ordning, og jeg tror – nei, jeg er helt sikker på – at den er bedre enn den løsningen som lå i Innst. 141 S for 2019–2020. Grunnen til det er at likheten mellom forslagene er stor, men den største forskjellen som det er verdt å merke seg, er det som går på tid. Vi har klart å få til en enighet og en konkretisering som gjør at dette kan iverksettes meget raskt – og det har vært viktig for oss.

Det er også grunn til – selv om mange kanskje mener det ikke er på sin plass – å gi honnør til de andre opposisjonspartiene, som har vært med på å presse fram en så god løsning. Det er ingen tvil om at det har hjulpet. Men det jeg er aller, aller mest takknemlig for, er den samarbeidsviljen som regjeringen og statsråden har vist i denne saken. Selv om det har vært tungt og slitsomt, har det vært en fornøyelse å samarbeide med regjeringen og regjeringspartiene i saken.

Som jeg sa, dreier dette seg om hensynet til enkeltmennesker, og det som har opptatt Fremskrittspartiet mest i saken, har vært å sørge for at de pelsdyrbøndene som har lagt ned, som driver og legger ned, og som blir nødt til å legge ned, skal få en ordning som gjør at de kan gå videre. Det får de med denne ordningen, som sagt, og det er jeg utrolig glad for. Det har vært viktig for Fremskrittspartiet, og ikke minst for regjeringen, å få til en sånn ordning. Jeg håper at pelsdyrbøndene nå kan starte opp på nytt. De som ønsker å drive videre ut perioden, gjør det, men de som skal starte opp på nytt – starte livet på nytt – håper jeg blir fornøyd og kan gjøre nettopp det, at de kan reise hjem til sin familie og si: Nå går livet videre.

Med det vil jeg fremme de forslagene som Fremskrittspartiet, sammen med regjeringspartiene, har lagt

fram i denne saken. Jeg håper det blir en god og anstendig debatt.

Presidenten: Da har representanten Morten Ørsal Johansen tatt opp de forslagene han refererte til.

Terje Aasland (A) [10:09:44]: Dette har blitt en meget spesiell dag. For pelsdyrbøndene har det heldigvis blitt en god dag, og jeg har lyst til å gi pelsdyrbøndene og Pelsdyrslaget all honnør. De har stått på hver dag siden 13. juni 2019 imot et forslag fra regjeringen som var totalt uakseptabelt med tanke på et anstendig oppgjør for det forbudet som Stortinget innførte.

Vi kunne allerede i juni i fjor ha avklart prinsippene som ligger i forslagene som er fremmet nå på morgenen, for Arbeiderpartiet fremmet – og fikk støtte fra Senterpartiet for – et forslag som omhandler akkurat det samme, i juni i fjor. Vi kunne allerede da i Stortinget ha avklart at erstatningsordningen skulle baseres på ekspropriasjonsrettslige prinsipper. Man kunne hatt en regjering som hadde utarbeidet en forskrift basert på det. Man kunne – i anstendighetens navn – ha håndtert en yrkesgruppe og en næringsgruppe på en ordentlig måte. Det skjedde ikke. Det har gått trekvart år med frustrasjon, fortvilelse og irritasjon, der mennesker, næringsutøvere, har blottlagt sin egen økonomi i håp om at de skulle få – skal vi si – gehør i et politisk flertall for et anstendig oppgjør. Heldigvis har de lyktes med det, og det er jeg glad for.

Men jeg vil jo mene at prosessen fram til dagen i dag har vært uverdig, spesielt for dem som er i næringen, og som hver dag helt sikkert har kjent på frustrasjonen og fortvilelsen. Men nå skal jeg la det ligge. Jeg håper at de fire forslagene som er lagt fram i dag, innebærer at regjeringen til punkt og prikke kommer til å følge dette opp og kompensere dem som også – det er vel én eller kanskje to – har begynt med oppgjøret, slik at de også får oppgjør i tråd med dette, og at vi nå ikke igjen må oppleve at denne næringen utsettes for et politisk spill om hva som skal ligge i disse fire forslagene. Her er det nå kun snakk om full erstatning, slik jeg leser det, og slik jeg hører også saksordføreren framlegge det. Det er vi glade for.

Jeg skal ikke dra debatten mye lenger nå, men jeg sier at for ettertiden bør vi tenke igjennom at denne typen uverdige prosesser bør Stortinget unngå. Vi bør sørge for at oppgjør skjer på en anstendig og god måte. Her er det for mange som over tid har lidd, og som har møtt fortvilelsen.

Nå håper jeg virkelig at landbruksministeren i løpet av dagen og debatten kommer til å avklare alle detaljene i dette, hvordan det nå skal jobbes med å gjennomføre disse fire forslagene, og hvordan en skal kunne gi full erstatning – noe som har vært utgangspunktet for et veldig

klart mindretall hele veien gjennom Stortingets behandling av lovforbudet mot pelsdyrhold. Jeg er veldig glad for at vi har endt opp med at det prinsippet som Arbeiderpartiet fremmet i juni i fjor, nå faktisk blir vedtatt.

Margunn Ebbesen (H) [10:13:47]: Endelig kom vi i havn med en god avtale! Dette har vært en lang prosess, og jeg har forståelse for at for de som har brukt livet sitt til å bygge opp en næring, føles vedtaket om at de må legge ned, som en stor belastning.

Det er ikke Høyres politikk å legge ned noen næringer, ei heller pelsdyrnæringen, men nå har Høyre fått gjennomslag for mange saker, bl.a. mer samferdselsbygging, mer til politi, mer til etter- og videreutdanning av lærere og en stor satsing på forskning og utvikling. For dette måtte vi godta at et parti, selv om det er lite, ønsket å frambringe folkemeningen til en stor gruppe i Norge og meningen til flertallet i denne salen, nemlig at de vil avvikle pelsdyrnæringen.

Saken i dag handler om erstatning. Det er flere land som allerede har avvirket pelsdyrnæringen uten å gi pelsdyrbøndene noen form for erstatning. De har enten fått et antall år på å avvikle, eller så er regelverket strammet inn slik at det ikke var økonomisk mulig å drive videre. Dette er ikke situasjonen i Norge. Regjeringen har gjennom flere runder utformet en grundig kompensasjonsordning. Kompensasjonsordningen var et flertallsvedtak som Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti sto bak. Både forholdet til Grunnloven §§ 97 og 105 og til Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen var blant sakene som ble drøftet i proposisjonen.

Flertallsvedtaket sa at forbudet mot hold av pelsdyr ikke innebærer noen form for ekspropriasjon, og at pelsdyrbøndene derfor ikke har krav på erstatning etter ekspropriasjonsrettslige regler, men at vedtaket var å forstå som et forbud mot en bestemt aktivitet, etter en gitt avviklingsperiode.

Forskriften som ble utarbeidet, består bl.a. av kompensasjon for kapitalverdier, full dekning av kostnader til riving og opprydding og, på nærmere vilkår, kompensasjon for lavere alderspensjon. I tillegg er det etablert en egen ordning for omstillingsmidler.

Jeg skjønner at denne prosessen har vært svært vanskelig for pelsdyrbøndene. De har naturlig nok gjort alt de har kunnet for å påvirke resultatet i en annen retning enn det som lå på bordet – dette uten egentlig å ha et klart svar på hva alternativet var, annet enn full kompensasjon. Men hva er full kompensasjon? Det har det vært vanskelig å få et klart svar på. Derfor har det vært viktig å behandle denne saken grundig.

Høyre har fulgt prosessen med nytt representantforslag nøyte og hatt tett dialog med regjeringen. Vi har også

fulgt forhandlingene mellom regjeringen og Fremskrittspartiet tett. Høyre har hele tiden lagt til grunn at ordningen, slik den ble vedtatt i fjor, vil bli overvåket, slik at hvis det blir avdekket urimelige utslag, vil ordningen bli justert. Det at kompensasjonsordningen er fastsatt gjennom forskrift, gjør at regjeringen raskt kan foreta tilpasninger hvis urimelige utslag skulle oppstå.

Jeg er glad for at vi nå har et forslag som gjør at pelsdyrbøndene kan få en rimelig kompensasjon for avvikling, og at vi ikke har sendt pelsdyrbøndene ut i nok en ørkesløs vandring, slik det ville blitt om Arbeiderpartiet og Senterpartiets forslag hadde fått flertall. Det er flere av pelsdyrbøndene som ønsker å komme i gang med annen aktivitet, og at de nå kan få et raskt oppgjør, har vært viktig.

Vi i Høyre kommer til å følge kompensasjonsordningen tett og sikre at Stortingets intensjon med det forslaget som er lagt fram i dag, blir fulgt opp også av regjeringen.

Geir Pollestad (Sp) [10:17:37] (leiar i komiteen): Skulle Stortinget egentleg berre late ærlege folk få vera i fred? Skulle me late dei få lov til å jobba med dyra sine? Skulle me late dei få lov til å skaffa inntekter til seg sjølve og til familien sin? Skulle me late dei få lov til å produsera skinn og selja det til utlandet, bidra med eksportinntekter til Noreg, ta seg av avfall frå slakteria og gjera det om til attraktive produkt? Skulle me berre late folk få lov til å skapa arbeidsplassar og bidra til sysselsetting i heile landet? Sjølv sagt burde stortingsfleirtalet late desse folka få vera i fred.

I staden har 200 familiar i Noreg opplevd å verta brikkar i eit uverdige spel for å gje Erna Solberg og Høgre makt, for å gje Siv Jensen og Framstegspartiet makt og for å gje Kristeleg Folkeparti og Venstre makt. Mitt råd er: Det Stortinget har gjort i denne saka, må dei aldri nokon gong gjera igjen mot folk i Noreg.

Då konklusjonen om næringsforbudet var klar, starta kampen om å springa frå rekninga. I ein av verdas rikaste statar starta ein langvarig prosess for ikkje å gjera opp for seg. Men så er det òg berre i verdas rikaste statar ein kan bruka store beløp på å leggja ned lønsame næringar.

Senterpartiet erkjenner at pelsdyrnæringa vert lagd ned. Når Høgre, Framstegspartiet, Venstre, Kristeleg Folkeparti, SV, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt ønskjer å stemma for å leggja ned næringa, vert det resultatet. I debatten i dag vil me nok oppleve mange som prøver å vaske hendene sine, og som prøver å ta æra. Når saksordføraren seier at det har vore ein fornøyelse å samarbeida med regjeringa i denne saka, trur eg ikkje på han, eg trur ikkje det har vore ein fornøyelse. Eg har snakka med saksordføraren i denne prosessen.

Representanten Ebbesen prøver å framstilla forslaget frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet som noko som ville senda pelsdyrbøndene ut på ei yrkeslaus vandring. Er det det me skal bruka dagen i dag til – å beskriva dei ulike forslaga? Me la fram det beste forslaget ut frå dei tilbakemeldingane me hadde fått frå regjeringa. Det er klart at to opposisjonsparti vil leggja fram andre forslag enn om ein samarbeider med regjeringspartia. Målet for begge to var at denne forskrifta skulle vera klar før sommaren. Ute i vandrehallen, før stortingsmøtet starta, hørte eg landbruksministeren seia at målet hennar var at denne ordninga skulle vera klar før sommaren. Men la oss no ikkje bruka tida på det.

Senterpartiet kjem til å støtta forslaget som ligg her no. Me meiner at det er sjølv sagt at det skal gjevast full erstatning, at det ikkje er bøndene som skal sitja igjen med rekninga. Om det kostar 1 mrd. kr, 1,5 mrd. kr eller 2 mrd. kr, er ganske uvesentleg, for dette var ei avgjerd som Erna Solberg og fleirtalet i Stortinget tok for å få Venstre inn i regjering. Då er det dei som må betala rekninga, ikkje bøndene rundt om i landet.

Eg har òg lyst til å takka pelsdyrbøndene som har gjort dette til ei stor sak. Eg meiner me har hatt ein god organisasjon i Norges Pelsdyrslag, men eg har òg lyst til å løfta fram Norges Bondelag og NHO, som i denne saka har vore veldig tydelege på kva dei meiner om næringsforbudet.

Eg er heilt sikker på at viss Erna Solberg hadde visst kor stor denne saka vart, ville ho aldri ha sett i gang denne prosessen. Ho tenkte at det var 150 bønder rundt om i landet: Dei køyrer me over, det er ein billig pris, me er villige til å ofra dei. Men samhaldet i bygdene og samhaldet i jordbruket hadde ikkje Erna Solberg tenkt på, det hadde ho ikkje vurdert. Det er det me har merka, og det er det som har gjort at me er der me er i dag.

Frå Senterpartiets side kjem me til å følgja opp dette veldig nøye. Me kjem til å følgja veldig med på regjeringa, at ho faktisk legg godviljen til og tolkar dette som det som saksordføraren har sagt, at folk skal vera økonomisk skadelause. Det er Stortingets vilje, og det er det no regjeringa sin jobb å følgja opp.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:22:53]: Dette er ei veldig spesiell sak. Utgangspunktet var at eit stort fleirtal på Stortinget kom fram til at pelsdyroppdrett ikkje er i samsvar med god dyrevelferd. Og det er ikkje berre noko Stortinget har funne på; vi har det frå dei myndighetene vi har på dette området. Ein klarte rett og slett ikkje å få pelsdyroppdrett inn i dyrevelferdslova, og det var utgangspunktet for forbudet.

SV si haldning i denne saka er at vi støttar forbudet, og så vil vi samtidig ha eit skikkelig oppgjør for dei som sit igjen etter at forbudet er innført. Altså: Vi har vore

kritiske til det som har vore regjeringa sine forslag, det som har vore fastsett i forskrift. Vi har kome med eigne forslag til korleis ein kan utvide denne ordninga slik at ingen blir sett i ein vanskeleg situasjon, og det skal ikkje vere noka gjeld. Folk som har investert tungt i eigedomane sine, i anlegga sine, skal få ein ordentleg kompensasjon, og det har vi ikkje sett at regjeringa har lagt opp til. Ein har lagt opp til eit løp der vi har fått flust med eksempel som viser at dette blir tungt for mange bønder som ikkje har alternativ bruk for anlegga sine. Det er spesielt folk som er på slutten av karrierelivet, og som har investert tungt, som blir sette i ein veldig vanskeleg situasjon. Vi har kome med forslag til alle desse ulike eventualitetane og er blitt nedstemde i Stortinget.

Det som skil oss frå Arbeiderpartiet og Senterpartiet, er at vi synest det er merkeleg å trekkje dette inn i ein ekspropriasjonssituasjon. For etter Grunnlova § 105, og etter ei juridisk vurdering, er dette ikkje å rekne for ein ekspropriasjon, og vi synest det har vore ei avsporing. Det er fullt mogleg å etablere ei god erstatning for forbudet utan å gå inn i ein diskusjon om ekspropriasjon. Ser vi på Grunnlova § 105, står det om ekspropriasjon: «For drer statens tarv at noen må avgi sin rørlige eller urørlige eiendom til offentlig bruk (...)».

Det er jo ikkje tilfellet her. Det er jo ikkje nokon som har avstått sin rørlige eller urørlige eigedom til offentlig bruk – og då skal ein altså få full erstatning av statskassa. Vi støttar at det skal vere full erstatning, men når ein knyter dette til ekspropriasjon, beveger ein seg inn i ein vanvitig, prinsipiell situasjon, der vi utvider ekspropriasjonsomgrepet. Skal det no vere sånn at kvar gong staten på ulike område, f.eks. i det store grønne skiftet, innfører forbod av ulike slag, så skal det bli oppfatta som ekspropriasjon?

Eg må seie at regjeringa på det prinsipielle området har ført ein heilt riktig argumentasjon. Dei seier det heilt eksplisitt: Dei har gjort sine vurderingar, dei har sett på ulike behandlingar av ekspropriasjon i europeiske domstolar, i våre eigne domstolar osv. – og funne ut at her er det ikkje snakk om ekspropriasjon. Det som er spesielt, er at ein i dag likevel kjem med eit forslag om at ein skal gi kompensasjon som om det dreier seg om eit ekspropriasjonsarta inngrep. Det er forslag nr. 3. Vidare kjem dei i forslag nr. 5 inn på det same: «faglige verdivurderinger som tar utgangspunkt i ekspropriasjonsrettslige regler». Dermed har regjeringa rota også seg sjølv inn i ei vanskeleg prinsipiell hengemyr.

Stemmemforklaringa frå SV er at vi støttar forslaga til regjeringa fordi det er den einaste vegen vi ser ut av den situasjonen vi er i no, der tidlegare pelsdyroppdrettarar skal få eit skikkeleg oppgjær. Det er den einaste vegen ut av dette. Men eg synest det er spesielt at ein legg seg på ei prinsipiell linje som kan få utilsikta konsekvensar på

mange andre samfunnsområde. Det er vår tydelege stemmeforklaring. Det hadde vore bra om vi hadde klart å få det same meningsinnhaldet, med full erstatning, utan å bevege oss inn i ekspropriasjonsprinsippet i denne saka.

Vi vil også ta opp vårt forslag i saka, og så stemmer vi sekundært for forslaga frå regjeringspartia og Framstegspartiet.

Presidenten: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes har da tatt opp det forslaget han refererte til.

André N. Skjelstad (V) [10:28:00]: Venstre er fornøyd med gjennomslaget vi fikk for å avvikle pelsdynæringen innen 2025 i forhandlingene om regjeringsplattformen med de andre regjeringspartiene på både Jeløya og Granavollen. Selv om Venstre er for en styrt avvikling av næringen, har vi selvsagt sympati med alle parter som er berørte av vedtaket. Vi har stor forståelse for at omstilling er en vanskelig situasjon, og derfor har vi hele tiden vært opptatt av at pelsdynæringen skal få en skikkelig kompensasjon som følge av vedtaket.

Venstre er opptatt av ansvaret vi har som politikere, ved å ta godt vare på de menneskene som berøres av politikken vi vedtar på Stortinget. Vi mener at pelsdyrbøndene og ikke minst deres familier fortjener en anstendig og rettferdig kompensasjon for å ha omstilt seg. Vi har sagt veldig tydelig at pelsdyrprodusentene skal få en individuell behandling. Ingen pelsdyrgårder er like. Når vi avviker en lovlig næring, skal vi også gi en raus kompensasjon.

Derfor er vi glade for at vi har et flertall bestående av regjeringspartiene og Fremskrittspartiet som i dag tar ansvar og gir pelsdyrbøndene en kompensasjon basert på landbrukstaksering, slik som Pelsdyralslaget har ønsket, og at kompensasjonen gis som om det dreier seg om et ekspropriasjonsartet inngrep, og sikrer pelsdyrbønder en god mulighet for å omstille seg, slik at de kan drive i annen næring.

I tillegg til kompensasjon som følge av landbrukstakst får pelsdyrbøndene midler til riving og opprydding på gårdene. De som har nådd en alder som gjør det vanskelig å omstille seg, får en tidligpensjon og gis anledning til å fortsette annen drift på gården inntil en viss sum selv om man mottar kompensasjon. Dette mener vi er raust, men det er også helt rett.

Forslaget Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti fremmer, sikrer pelsdyrbøndene en god kompensasjon uten en ytterligere trenering av prosessen med å avvikle næringen. Vi i Venstre er opptatt av forutsigbarhet i prosessen rundt avvikling av pelsdynæringen. Det siste næringen trenger, er ytterligere usikkerhet rundt kompensasjon og tidshorisont. De som har søkt om kompensasjon, har fått saken stilt i bero

inntil en ny modell for kompensasjonsordningen er på plass.

Forslaget som fremmes av Senterpartiet og Arbeiderpartiet i dag, mener vi derimot er uansvarlig og fremmer en uforutsigbarhet for bransjen. Jeg noterer meg at i hvert fall Senterpartiet har tenkt å stille seg sekundært bak forslagene som fremmes av regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, og da kan det hende at det borger for en bred enighet. Det er gledelig.

Ordningen til Senterpartiet og Arbeiderpartiet gir ikke en høyere kompensasjon. Det eneste forslaget bidrar med, er en trenering av selve prosessen, en trenering som vil gi ytterligere usikkerhet og uforutsigbarhet. Pelsdyrnæringen, som er godt i gang med avvikling og omstilling allerede, tjener på ingen måte på den håndteringen Arbeiderpartiet og Senterpartiet legger opp til i denne saken.

Steinar Reiten (KrF) [10:31:35]: Saken om avvikling av pelsdyrnæringen med tilhørende kompensasjonsordning har vært krevende for Kristelig Folkeparti. La meg aller først minne om at spørsmålet om avvikling eller videreføring under et strengt kontrollregime også har vært et stridstema i vårt parti. Da Kristelig Folkeparti vedtok sitt partiprogram for inneværende stortingsperiode på landsmøtet i 2017, ble videreføring av pelsdyrnæringen under et strengt kontrollregime vedtatt med knapt flertall. Det har likevel ligget til grunn for vårt arbeid i første del av stortingsperioden. Da Kristelig Folkepartis landsmøte i november 2018 ga klarsignal til at Kristelig Folkepartis partiledelse skulle innlede regjeringsforhandlinger med Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, forelå allerede Jeløya-plattformen med en framforhandlet enighet mellom disse tre partiene om å avvikle pelsdyrnæringen i Norge. Vi prøvde å forhandle det standpunktet på Granavolden, men uten å lykkes. Som et ansvarlig parti i regjering har vi derfor forholdt oss til Granavolden-plattformen, som sier at pelsdyrnæringen skal avvikles, men at pelsdyrproducentene skal få økonomisk kompensasjon for tap av retten til å drive pelsdyrhold.

I januar 2019 overtok Olaug Bollestad som landbruks- og matminister. Det forelå da et forslag fra daværende mindretallsregjering til forskrift om en kompensasjonsordning for pelsdyrbøndene med en totalramme på 365 mill. kr, som var sendt ut på høring. Da lovproposisjonen om forbud mot hold av pelsdyr ble fremmet for Stortinget i juni 2019, forelå det et forlik mellom de fire regjeringspartiene om å øke rammen til 505 mill. kr. De viktigste endringene i forhold til det opprinnelige utkastet til forskrift om kompensasjon var at staten skulle dekke alle utgifter til riving og sanering av pelsdyranlegg, og at det ble satt av midler til en sær-

skilt tidligpensjonsordning for pelsdyrbønder som avvikler driften. Det ligger fortsatt fast i den avtalen som partiene nå har inngått. Forskriften ble så sendt ut på høring, og som en følge av høringsinnspillene bestemte regjeringen at totalrammen for kompensasjon skulle heves ytterligere, til om lag 850 mill. kr. Det ble samtidig understreket at det var en overslagsbevilgning uten noen fast øvre ramme. Den viktigste endringen etter høringsrunden var at det ble åpnet for at pelsdyrbønder som driver med mink, kunne velge mellom kompensasjon ut fra bokført verdi og et forhøyet tispetillegg. Det ble også åpnet for at tidligpensjonsordningen skal gi rom for en begrenset arbeidsinntekt i tillegg til pensjonen.

Så har altså det skjedd at Fremskrittspartiet har gått ut av regjering. Dermed er rollene byttet om for våre to partier. Vi har som opposisjonsparti fra høsten 2013 kunnet legge press på tre landbruks- og matministre fra Fremskrittspartiet, både for å dra landbrukspolitikken i vår retning og for å kreve friske midler på bordet når det virkelig røyner på. Det skjedde sommeren 2018, da Kristelig Folkeparti ga klar beskjed om at avlingsskadeordningen ikke ville være tilstrekkelig for å dekke tapene etter den katastrofale tørken som rammet store deler av landbruket. Vi krevde en ekstra tiltakspakke, og daværende landbruks- og matminister, Jon Georg Dale, forholdt seg til stortingsflertallet og leverte på vegne av regjeringen i tråd med vår bestilling.

Nå er det altså en siste runde om totalrammen for kompensasjon til pelsdyrbøndene Stortinget skal ta stilling til. I likhet med tidligere statsråder fra Fremskrittspartiet må da Kristelig Folkepartis landbruks- og matminister på vegne av regjeringen forhandle fra sak til sak for å danne flertall i Stortinget. Ut fra en helhetsvurdering der mange ulike hensyn må ivaretas når et statsbudsjett skal landes, har vi i Kristelig Folkeparti forholdt oss til de styringssignalene som lå til grunn da flertallsregjeringen satte en ramme for kompensasjonsordningen på om lag 850 mill. kr som en overslagsbevilgning. I en ny setting er vi oppriktig glade for at en god dialog med opposisjonspartiet Fremskrittspartiet har ledet fram til forslaget som vi er med på å fremme i dag.

Kristelig Folkeparti har hele veien ønsket og jobbet for en kompensasjonsordning som er rimelig for pelsdyrbøndene. Det er ikke vanskelig å sette seg inn i den situasjonen som mange er kommet i, og den usikkerheten de har måttet leve med lenge nå. Det er nå tid for å samle seg om en kompensasjonsordning som gir forutsigbarhet for aktørene i næringen. Kristelig Folkeparti har lave skuldre når det gjelder de forhandlingene vi nå har gjennomført med Fremskrittspartiet, og at rammen er blitt økt. Vi vil gi honnør til Fremskrittspartiet for god dialog med politisk ledelse i Landbruks- og matdepartementet

de siste ukene. Vi er oppriktig glade for den løsningen som Stortinget vil vedta senere i dag, og som betyr en vesentlig bedre kompensasjonsordning for pelsdyrbøndene.

Hva som er en rimelig kompensasjonsordning, kan det være sterkt delte meninger om. At ordningen nå styrkes betraktelig, gjør den i hvert fall ikke mindre rimelig. Det som er viktig nå, er at vi får forutsigbarhet rundt gjennomføringen. Regjeringen har kommet opposisjon og næring i møte gjennom at andre prinsipper blir lagt til grunn for utmåling av kompensasjon.

I en slik situasjon vil jeg avslutte med å si at ja, vi kan diskutere, vi kan endatil krangle om, denne saken. For meg er det i dag først og fremst en oppriktig glede over at vi har landet noe som blir bra for pelsdyrnæringen, som er den dominerende følelsen.

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:36:43]: Pelsdyrsaken har vært krevende i lang tid. Den har vært krevende for pelsdyrbøndene, som er nødt til å avvikle virksomheten, og den har vært krevende for dem som er rundt næringen. Avviklingen av pelsdyrnæringen lå i Jeløya-plattformen fra 2018 og ble videreført i Granavolden-plattformen fra 2019. Det er også et flertall i opposisjonen i denne sal for å forby pelsdyrhold.

Den fastsatte kompensasjonsordningen etter avvikling av pelsdyrhold er blitt endret flere ganger sammenliknet med det som ble foreslått da forslaget til lov om forbud mot hold av pelsdyr ble sendt på høring i november 2018. Komponentene var da avviklingsperiode fram til 2025, en økonomisk kompensasjon og omstillingsmidler. Endringene ble gjort både i lovbehandlingen i juni 2019 og under forskriftsbehandlingen høsten 2019, der en også la inn opprydding, omstilling og pensjon i dette.

Ved behandlingen av lovforbudet var Stortinget også klar på at de ønsket at regjeringen skulle følge kompensasjonsordningen tett og justere den dersom det ble urimelige utslag av kompensasjonsutmålingen i enkelttilfeller. Det har jeg hele veien vært tydelig på at jeg ville gjøre. Foreløpig har det kommet inn en håndfull søknader om kompensasjon. Det er slik sett for tidlig å ha et bilde av om det har vært urimelige utslag til nå, for det er få som har søkt.

Nå har regjeringspartiene og Fremskrittspartiet på Stortinget blitt enige om en annen ordning enn den som gjelder i dag. Flertallet ønsker at regjeringen utarbeider en ordning som er basert på verdivurdering av hvert enkelt pelsdyranlegg ut fra ekspropriasjonsrettslige prinsipper. Dette vil jeg følge opp. De andre elementene i kompensasjonsordningen og midler til omstilling ligger fast.

Samtidig må jeg si at Grunnloven ikke medfører at utmåling må skje basert på ekspropriasjonsrettslige

prinsipper, for det skjer jo, som SVs representant sa, ingen ekspropriasjon. Det som skjer, er at en bestemt type virksomhet blir forbudt, slik at hold av pelsdyr blir forbudt på eiendommer der det har vært pelsdyrhold – og for så vidt også på alle andre eiendommer i Norge.

Jeg vil sette full fart i arbeidet med å endre forskriften så raskt som mulig for å gjennomføre det som Stortinget ber om. De nødvendige forskriftsendringene må også ut på høring, men mitt siktemål er at en ny forskrift skal være vedtatt før sommeren. Pelsdyrbøndene har behov for forutsigbarhet. Det synes å være stor tilslutning til kompensasjon etter ekspropriasjonsrettslige prinsipper. Jeg håper derfor at saken kan landes i Stortinget i dag, for det er flere pelsdyrbønder som har en krevende økonomisk situasjon, og som vil trenge en så rask avklaring som mulig. Derfor er det viktig for meg at vi får et vedtak som gjør at vi klarer å imøtekomme de pelsdyrbøndene også.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Terje Aasland (A) [10:41:04]: Landbruksministeren har ved flere anledninger understreket hvor krevende denne saken har vært for ulike parter. Jeg har lyst til å si tilbake at denne saken har vært krevende for kun én part, og det er dem som er direkte rammet av forbudet, og som veldig tydelig har blitt tilsidesatt når det gjelder en anstendig erstatningsordning.

Men mener statsråden nå – sett i lys av trekvart års historie, frustrasjon og fortvilelse for de mange pelsdyrbøndene som er rammet – med bakgrunn i det hun nå vet, det hun nå har vært med på å gjøre, at det var grunnlag for å gjøre ting annerledes den 13. juni 2019? Ville det allerede da vært klokt og riktig – som Arbeiderpartiet og Senterpartiet foreslo – å basere dette oppgjøret på erstatning etter ekspropriasjonsrettslige prinsipper?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:42:04]: Jeg har først lyst til å kommentere det som går på vanskeligheter: Jeg er den første til å si at det er pelsdyrbøndene og de rundt dem som har opplevd dette som vanskelig. Det har jeg heller aldri bortforklart.

Når det gjelder hva som skulle vært gjort først og sist, har jeg forholdt meg til at det var vedtatt en kompensasjonsordning for kompensasjon og tid. Så har det vært viktig for meg hele veien å være villig til å endre, for det å legge ned en næring har vært en ny situasjon – for både regjering og næring. Jeg har vært villig til å endre, jeg har ikke satt min ære i å stå fast på noe, fordi jeg ville at det skulle bli best mulig.

Vi har i dag kommet til en endring som jeg er overbevist om kan gi en ordning som er god for pelsdyrbøndene – og det er jeg takknemlig for.

Terje Aasland (A) [10:43:07]: Med tanke på den siste overbevisningen er hun vel da også overbevist om at det hadde vært både riktig og klokt å stemme for det som Arbeiderpartiet og Senterpartiet foreslo den 13. juni 2019, så hadde en unngått all denne frustrasjonen, fortvilelsen og ikke minst usikkerheten som har vært i tilknytning til det. En hadde ikke minst spart seg for mye arbeid. Så jeg tolker det dit hen.

Det er også noen andre som blir berørt: førkjøkken. Er det noen tanker om omstillingsmidler til dem i det som landbruksministeren nå tenker? Andre har sagt at det er ganske krevende å omstille seg fra pelsdyrhold til annen type dyrehold, f.eks., og at en trenger fleksible ordninger. Er det noe som landbruksministeren vil sørge for kommer til å få oppmerksomhet og eventuelt vil støtte hvis det skulle være behov for det i fortsettelsen av denne saken?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:44:00]: I denne avtalen ligger det ingenting om førkjøkken for pelsdyr, men det finnes ordninger en kan jobbe for i andre ordningssystemer, når det gjelder førkjøkken. Det er også viktig å si at det er situasjoner hvor andre næringer må omstille seg fordi en næring ikke finnes lenger.

Når det gjelder omstilling, har jeg også lyst til å si: Ja, det er pelsdyrbønder som opplever at det ikke er mulighet for omstilling. Jeg mener at vi skal være fleksible når det gjelder det, men vi skal bruke virkemiddelapparatet så godt som mulig for å få til ordninger som sikrer omstilling på best mulig måte.

Terje Aasland (A) [10:44:49]: Jeg tolker da statsråden dit hen at hun vil bidra positivt med tanke på den situasjonen som de ulike aktørene kommer i.

Det siste spørsmålet går på at det ikke er endelig utformet, det som blir vedtatt i Stortinget. Det er fremdeles prinsipper som må slås fast og utarbeides og tydeliggjøres. Vil landbruksministeren nå sørge for at hun både har en dialog med og hører næringen når det gjelder fastsettelsen av de siste prinsippene for å få på plass en anstendig og god erstatningsordning?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:45:24]: Punkt 1: Det første vi må gjøre, er, som jeg sa fra talerstolen, å legge til rette for å få på plass forskriften for dette. Så må man legge fram prinsippene for taksering. Og så må man få gjort det på faglig godt grunnlag – lik taksering for hvert enkelt bruk. Det er utgangspunktet. Jeg skal være i dialog med Stortinget – for det er viktig for meg, det er dem vi har en avtale med – og sikre at vi klarer å få til en ordning som også pelsdyrbøndene kan være fornøyd med.

Geir Pollestad (Sp) [10:46:15]: Det vedtaket som Stortinget kjem til å gjera i dag, seier jo ikkje alt. Det er rom – det skal gjennomførast i praksis.

Då er utgangspunktet mitt: Kva for tilnærming vil statsråden ha til dette arbeidet som skal gjerast? Er det det som me har opplevd til no – ei regjering som prøver å stikka frå rekninga i størst mogleg grad? Eller vil statsråden leggja seg på den linja som saksordføraren tok til orde for, nemleg at målet er å finna ei ordning som gjer at bøndene vert økonomisk skadelaide?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:46:55]: Jeg kommer til å følge opp de fire punktene som ligger i forslaget her. Det er å få en ny forskrift på plass. Det er å få et takseringsgrunnlag på plass som er faglig fundamentert. Man må ha et takseringsfirma eller personer som har kunnskap og erfaring til å kunne gjøre det på rett grunnlag. Så må man ta takseringen ut fra de prinsippene som man legger til grunn nå. Jeg satser alt på å gjøre dette på en slik måte at også pelsdyrbøndene opplever at de blir imøtekommet.

Geir Pollestad (Sp) [10:47:43]: Ein av dei tinga som er viktige no når det begynner å verta ei stund sidan forbudet vart vedteke – sjølv om ein gjerne kan snakka om 2025, er jo realiteten at det er eit problem for mange å fortsetja så lenge, og mange har òg slutta av – er å få erstatning raskt. Eg har eigentleg to spørsmål knytte til det. Det eine gjeld dei som no er i gang med ein prosess etter den gjeldande forskrifta. Eg vil berre ha bekrefta at dei no skal få moglegheit til å verta vurderte etter det nye regelverket. Det andre er: Kor tidleg kan det verta føreteke utbetalingar som følgje av denne nye forskrifta som skal på plass?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:48:31]: Ja, når vi legger ned og legger et nytt vedtak til grunn for avvikling av pelsdyrnæringen, ligger jo loven der i utgangspunktet. Vi skal gjøre en ny forskriftsendring, og vi lager det på andre prinsipper. Så ja, de som allerede har fått utbetaling – de er jo ikke mange, jeg sa fra talerstolen at det er en håndfull – vil selvfølgelig også få det på det grunnlaget som nå er vedtatt.

Samtidig vil jeg gjøre det jeg kan for at en skal komme til en ordning som gjør at vi kan få utbetalt det så fort som mulig, fordi jeg vet at veldig mange pelsdyrbønder sliter med likviditeten og har det krevende. Ikke minst er det krevende fordi det har hengt over dem at det skal bli et forbud, og det gjør at omstendighetene rundt deres drift har blitt vanskeligere. Så jeg skal gjøre det jeg kan for å få det tidligst mulig, men akkurat dato kan jeg ikke stå og love nå. Men jeg skal gjøre det jeg kan for å få det raskest mulig.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:49:46]: Eg må først berre gi regjeringspartia honnør for at dei har strekt seg langt. Dette er eit viktig steg i retning av å få eit skikkelig oppgjør for dei som no blir ramma av forbudet.

Forslaga som regjeringspartia pluss Framstegspartiet har lagt fram i dag, støttar vi substansen i – og vi har skjønt det slik at dei har blitt til i løpet av natta eller kvelden eller noko slikt, like før behandlinga her. Det vi stussar over, er omgrepsbruka: «ekspropriasjonsrettslige regler». Det betyr at ein peiker på lova om oreigning av fast eigedom, som er den lova som behandlar ekspropriasjon i dag – at ein gir til kjenne at det er innanfor denne lova dette skal bli behandla. Der er det eit stort handlingsrom og eit stort rom for uklarleik, så vi veit enno ikkje korleis dette landar til slutt. Men meiner statsråden at vi frå no av skal handle dette som ei fortsetjing av ekspropriasjonsrettslege lover og reglar?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [10:50:58]: Hvis man går til den første ordningen, den som egentlig var med sjablonger for tispertillegg og bokført verdi: Hvis man bare skulle økt summen der, hadde skjevheten blitt større og større fordi sjablongene ble større og større. Da så vi at det kunne bli veldig skjevt for mange. Derfor skulle en få dette til å bli mer fordelt. Da så regjeringen at det var lurt å skule til – eller å gjøre sånn som vi nå sier – å bruke ekspropriasjonsrettslige prinsipper til verditakstsettingen nettopp fordi det ikke må komme skjevt ut. Det må være en fordeling som kan treffe bedre for hvert enkelt gårdsbruk. Det betyr at hvert enkelt gårdsbruk nå blir taksert ut fra en verditakst bygd på ekspropriasjonsrettslige prinsipper. Det tror vi pelsdyrbøndene synes er en god måte å gjøre det på, og det blir en mer fordelt ordning av det.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Nils Kristen Sandtroen (A) [10:52:23]: I Stortinget har vi stor innflytelse på hvordan folks liv blir, hvordan tryggheten til familier er, og vi avgjør hvordan framtiden til mange enkeltpersoner blir i årene som kommer. I likhet med Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har Arbeiderpartiet gått inn for den styrte utviklingen, men for oss var det helt fra begynnelsen av, da vi begynte å handle denne saken, avgjørende viktig at vi som folkevalgte forsto at det var folks liv som kom til å bli påvirket av det vedtaket som ble gjort.

Dette er personer som har jobbet et langt liv, som har satt opp anlegg og forsøkt så godt de kan å bidra med sin arbeidsinnsats. Selv om man kan være enig eller uenig i vedtaket om utvikling, som Arbeiderpartiet er for, har vi et ekstra ansvar, slik vi ser det, for å handle

folk på en skikkelig måte. Jeg må si at det har overrasket meg at andre partier som også har vært på linje med oss i hovedsaken, har oversett de konsekvenser det i stor grad vil få for folk. For det er ikke noen motsetning mellom – skal vi si – det å gå inn for et sånt forslag og å ta ekstra ansvar og forstå alvoret i saken.

Derfor er dette en dag for ettertanke – for hvis man går til referatene og ser på det som ble sagt under debatten i vår, vil man enkelt finne at Arbeiderpartiets synspunkt om at dette var et ekspropriasjonsartet inngrep, ble forsøkt avfeid i ganske kraftige ordelag av de samme partier som i dag sier at dette er en veldig fornuftig ordning.

Det er en dag for ettertanke fordi det er et historisk vedtak. Det ble veldig klart da høringen på Stortinget ble gjennomført. For det finnes ingen parallell til det vedtaket som er gjort. Det gjorde at vi i Arbeiderpartiet også skjønnte at dette må tas på ekstra, prinsipielt alvor.

Det er en dag for ettertanke, for hvordan ville saken sett ut hvis noen av de sterkeste kapitalkreftene i Norge fikk sine eiendommer gjort verdiløse? De ville fra dag én krevd én ting, og én ting alene: full erstatning. Og jeg må si det har overrasket meg hele tiden at representanter fra Høyre, som kaller seg et næringsparti, ikke så det prinsippet, for det er sånn at vi skal gjøre mot andre det vi vil at de skal gjøre mot oss.

Guro Angell Gimse (H) [10:55:39]: Dette er på mange måter en gledens dag, jeg tror jeg kan tørre å si det. Det er fortsatt sånn at det å avvikle pelsdyrnæringen ikke er Høyres politikk, men situasjonen er blitt sånn, og da må vi gjøre det beste ut av det.

Som gårdbruker selv vet jeg noe om tilknytningen til og stoltheten som er knyttet opp mot det å drive et gårdsbruk. Vi legger vår ære i å forvalte gård og grunn på en god måte og overlate det til neste generasjon bedre enn det var da vi selv tok over. Så når denne rekken brytes uten at man har valgt det selv, oppleves det som en krise.

Jeg vil takke pelsdyrnæringen for innspill og for måten de har klart å samarbeide på. Jeg vet at dette har vært en veldig tøff tid med stor usikkerhet. Det har vært utfordrende for dem som næringsaktører og også for familier. Jeg har møtt og fått innspill fra mange i denne saken og vil spesielt trekke fram noen personer. Det er Øystein Storholm, fra Oppdal, Martin Ishoel, også fra Oppdal, Bjørnar Berg, fra Byneset, Knut Selbekk og Ole Ysland, fra Agdenes, og Lars Ole Bjørnbet, fra Orkdal. Fra første møte jeg hadde med disse for ett års tid siden, på Oppdal, og fram til i dag, har de stått på, og de har spilt oss politikere gode. For oss har det vært viktig nå å finne en løsning, og det har vært viktig for oss i Høyre å få satt strek.

Mange pelsdyrbønder jeg har snakket med, har nå et ønske om å få gå videre. Det hadde vært uforsvarlig å dra dette lenger ut. Det har vært viktig for oss å få på plass en ordning som gir forutsigbarhet, i stedet for at man skal gå i gang med nye utredninger og legge opp til en ny stortingsbehandling, slik Arbeiderpartiet og Senterpartiets forslag hadde ført til. Det kunne tatt år. Vi er samtidig glad for at vi nå får et solid flertall, og at Arbeiderpartiet og Senterpartiet også stiller seg bak forslagene.

Jeg håper at vi bidrar til håp for dem som må avvikle næringen sin, at de kan gå videre, og at de nå ser lys i tunnelen.

Michael Tetzschner (H) [10:59:00]: Jeg slutter meg til de talere som har uttrykt tilfredshet med resultatet. Samtidig må vi konstatere at det vi er blitt enige om i dag, og som statsråden så kraftfullt vil gjennomføre, var det man ved å lytte til Stortinget 13. juni 2019 forsto også var Stortingets mening.

Jeg må også si at særlig for det største av regjeringspartiene har det sittet langt inne å avvikle en lovlig næring som inntil nylig fikk klarsignal om å fortsette. Derfor var det for oss også viktig i hvert fall å sørge for at det ble gitt anstendige oppgjør som følge av politikkenes lunefullhet, for å si det sånn.

Jeg må imidlertid si at det er noen kjennetegn ved denne saken som man kan gjenkjenne fra andre saker, og som gjør at jeg ikke er sikker på om dette er et engangstilfelle. Dette er et dårlig vedtak, men det er altså en varslet ulykke. Jeg vil si at vi i mange saker ser at det ikke er den forståelsen for næringsvirksomhet i landet vårt som vi burde ha i de styrende organer. Man er for lite interessert i hvordan virkningen av vedtak i denne sal eller i forvaltningen under regjeringens ansvar tar seg ut fra gateplan eller på det enkelte verk og gårdsbruk.

Jeg må likevel si at noe av årsaken til dette er at disse politiske avtalene, som selvfølgelig er politiske håndverk, ofte mangler den utredning som ligger til grunn for de sakene som Stortinget behandler og treffer beslutning i. Det vi må være klar over, er at i disse avtalene – dette var jo Jeløya-avtalen, hvor hensynet til Venstre var tungtveiende – hadde man lite åpning for andre konklusjoner enn dem man hadde kommet til. Da kom man i den situasjonen at man etter hvert som folk melder inn virkningene av vedtakene, blir klar over at det grunnlaget man har truffet beslutninger på, kan være mangelfullt. I alle andre saker, lover og vidtrekkende politiske vedtak her i salen, har vi utredninger, vi har høringsinstanser, på en måte som gjør at kvaliteten i det Stortinget vedtar, blir bedre.

Det vil jeg også tone ut med i denne saken, at vi må lære om svakhetene ved de uutredede forslagene, som det så går prestisje i å bære gjennom, nærmest mot Stor-

tingets vilje. Men jeg er veldig glad for at vi i denne konkrete saken ser ut til å ha kommet inn på et riktig spor.

Ingjerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Cecilie Myrseth (A) [11:02:13]: Det er ingen tvil om at denne saken har vært både uverdigg og krevende, og det hadde strengt tatt vært unødvendig at vi skulle stå her igjen nå. Men det er også en uforutsigbarhet som er skapt – ikke av opposisjonen, som en prøver å påstå i dag, men av regjeringen. Dette startet med et frieri, et giftermål, en morgengave, som det ble sagt. Venstre pluss Kristelig Folkeparti ble sant, så kastet Fremskrittspartiet kortene – de slapp fri, de håndterte ikke å være i regjering. Det er bakgrunnen for saken.

Det er bra at anstendigheten i dag har seiret, og det er også sånn at man måtte stille seg spørsmålet: Er dagen i dag med Solberg i regjering eller ikke? Fremskrittspartiet sa i morges på Politisk kvarter at de ville stemme med Arbeiderpartiet og Senterpartiet om de ikke ble enige. Dette var kvart på åtte i morges. Da visste man ennå ikke om man ble enige. Men så ble det sagt at man ville stemme med Arbeiderpartiet og Senterpartiet om ikke. Spørsmålet da er: Kunne statsråd Bollestad og statsråd Solberg blitt sittende i regjering om Fremskrittspartiet påførte dem et sånt tap i denne salen?

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet er på ingen måte noen ørkenvandring. Det er det som har gjort det mulig at vi nå får en enighet. Det er det som har gjort det mulig å presse regjeringen til retrett. Jeg må bare minne om at dette er et representantforslag fra Senterpartiet, det er ikke en sak fremmet med ønske fra regjeringen. Det er på tross av ønskene i regjeringen.

Så sier jeg igjen: Jeg er glad for at vi får en løsning, men historien må man uansett fortelle riktig. Dette har tatt tid for noen. Det har vært en lidelse i lang tid. Noen har lagt alt i potten for gjennomslag for å sikre seg og sine familier et anstendig liv videre, uten å bli gjeldsslaver. Noen har blottlagt seg selv, sine familier, personlige kriser, angst, uro. Det personlige har måttet bli ofentlig. Det er tvunget fram beretninger på grunn av håndteringen av denne saken.

Det ansvaret kommer alltid til å ligge på statsråd Bollestad og representantene Ebbesen, Skjelstad, Ørsal Johansen og Reiten. Sånn er det, for disse beretningene har uansett blitt tvunget fram. Det har kostet. De skulle aldri vært nødt til å gjøre det. Jeg tar av meg hatten for dem. Men verdigheten har disse menneskene uansett holdt. Det er til etterfølgelse. De skulle sluppet, men helene i saken er kun pelsdyrbøndene.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:05:19]: Selv i dag, når Stortinget ser ut til å samle seg for at det skal bli

et noenlunde verdig oppgjør for pelsdyrbønder, er det en ganske interessant debatt å følge. Det som har skapt uforutsigbarhet, og som har vært uansvarlig her, er jo vedtaket om forbud mot pelsdyrhold. At enkelte prøver å framstille Senterpartiets innsats som noe som helst annet enn en innsats for å bevare verdighet for politiske vedtak, virker nesten desperat. Det er et desperat forsøk på å dekke over det forferdelige vedtaket om norgeshistoriens første næringsforbud.

Grunnloven gir rett til levebrød og næring. Det er en forutsetning for vår eksistens som nasjon. Det er noe helt grunnleggende ved Norge som stat. Vi har også statens utredningsinstruks, som sier noe om hvilket grunnlag som må være på plass før vedtak blir fattet. Rundene vi har hatt med erstatningsordninger, viser hvor lite gjennomtenkt og lite gjennomarbeidet dette har vært. Jeg er skremt av hvor lite forberedt dette var fra regjeringens side.

Vi kjenner historien. I 2017 var faktum at flertallet i Stortinget ønsket en bærekraftig utvikling for pelsdyrnæringen. I 2018 ble næringsforbudet varslet. Fremskrittspartiet styrte Landbruksdepartementet begge disse årene. Jeg forstår godt at det har vært krevende for landbruksministeren fra Kristelig Folkeparti å overta i 2019, men det forandrer ikke næringsforbudet. Jeg forstår godt at Fremskrittspartiet har villet rydde opp i det de selv har stelt i stand.

Senterpartiet er glad for at vi har lyktes med å forbedre kompensasjonen ved at flertallet i Stortinget har flyttet seg. Vi er glad for at det å legge fram dette forslaget i dag har utgjort en forskjell. Vi er glad for at skaden dette næringsforbudet gjør, blir redusert noe. For de familiene og gårdbrukerne dette gjelder, var det fortsatt – og er fortsatt, som Tetzschner sa så godt – en varslet ulykke.

Kristian Tonning Riise (H) [11:07:36]: Jeg hadde forberedt et annet innlegg til i dag, som jeg nå slipper å holde med de forslagene som ble levert i dag tidlig, som ser ut til endelig å definere det som har vært Stortingets vilje hele tiden.

Det er ikke vanskelig å finne ord for å karakterisere denne prosessen, men jeg skal nøye meg med å si at dette har vært alt annet enn en god prosess. Det har vært en frustrerende sak å følge, men den har først og fremst vært frustrerende for alle de familiene som først fikk beskjed om at de mistet levebrødet, og så fikk presentert gjentatte forslag om økonomisk kompensasjon som vil sendt dem inn i økonomisk ruin.

Det er blitt brukt prinsipper for verdivurdering av pelsdyrgårdene som ikke har noe med verdifastsettelse å gjøre, og det er blitt referert anslag på rammer for hva dette skulle utgjøre, som kun er en brøkdel av verdiene som pelsdyrbøndene faktisk har lagt ned i gårdene sine.

Det er derfor grunn til å spørre hvorfor det måtte ta så lang tid å komme fram til den konklusjonen som ble levert i form av forslagene fra regjeringspartiene pluss Fremskrittspartiet i dag tidlig.

Det viktigste nå er uansett at den entydige beskjeden her i salen fra alle er full erstatning. Pelsdyrbøndene skal ikke bli skadelidende. Når forskriften nå kommer på nytt, med bakgrunn i det nye vedtaket, tar jeg nesten for gitt at det vil vise seg at tiden er forbi for ulike kreative krumspring for å begrense rettmessig erstatning, at prinsippet som blir lagt til grunn nå, er nettopp full erstatning, og at pelsdyrbøndene ikke skal være skadelidende.

Margret Hagerup (H) [11:09:52]: Dagen i dag startet med pels som tema på Politisk kvarter – et tema som har vært hett debattert de to siste årene. Da jeg gikk mot Stortinget i dag morges, var forhandlingene fremdeles i gang. Senere i dag skulle vi stemme i saken. Det har vært en av de mer spennende morgenene på Stortinget – la meg også si nervepirrende.

Høyre har hele tiden vært tydelig på at en ikke ønsket å legge ned næringen, selv om et flertall i befolkningen har ønsket det. Gjennom de siste rundene har imidlertid alt handlet om kompensasjon. Til og med de som har ønsket næringen velkommen, har innsett at kampen om å opprettholde den har vært forbi.

For Rogaland Høyre har dette vært en sak som har satt oss på en hard prøve. Kommunene på Jæren har vært utsatt gjennom prosessen. Mange av pelsdyrbøndene har sitt hjemsted der. Det har vært tyngst for pelsdyrbøndene å stå i denne prosessen. For den enkelte pelsdyrbonde er det beklagelig at prosessen har tatt så lang tid, og jeg har forståelse for at det har vært en tung belastning. Jeg er derfor glad for at vi i dag kan sette et punktum i saken.

Jeg vil særlig takke Jan Ove Horpestad i Rogaland Pelsdyralslag og Bertran Skadsem i Norges Pelsdyralslag for en god dialog gjennom hele denne saken. Tonen har hele tiden vært respektfull, selv når usikkerheten har vært som størst i saken. Det har også vært en god dialog mellom representanter for pelsdyrbøndene og lokale tillitsvalgte i Rogaland Høyre, og den gode dialogen har vært verdsatt fra vår side.

For Rogaland Høyre er dette en viktig dag. Jeg er glad for at Fremskrittspartiet har funnet sammen med regjeringspartiene i denne saken, og at en sikrer en anstendig erstatning for pelsdyrbøndene. For Rogaland Høyre har det vært et viktig prinsipp at når en først legger ned en næring, så skal en gi en rettferdig erstatning. Det kler et næringsparti. Det kler saken. Jeg er derfor glad for å kunne stemme for avtalen som den i dag foreligger, og at

prosessen med å sikre erstatning nå kan starte for fullt. Vi gleder oss i dag sammen med pelsdyrbøndene.

Øystein Langholm Hansen (A) [11:12:11]: Først av alt vil jeg i likhet med mange andre her i dag berømme pelsdyrbøndene og deres allierte for deres utålmodighet og målrettede arbeid. Men resultatet vi ser i dag, satt langt inne. Dette arbeidet burde vært kronet med hell for lenge siden og ikke vært besvart i kryptiske ordelag.

Det resultatet som ligger på bordet i dag, innbefatter også omstillingsmidler til bøndene. Da er det én part som står igjen i usikkerhet. Det gjelder de som driver førkjøkken. Midler til omstilling må også omfatte forprodusentene. Det er den parten som nå ser ut til å komme desidert dårligst ut. De ansatte i disse bedriftene, som er viktige i sirkulærøkonomien, trenger midler til omstilling for å bevare arbeidsplassene og ta vare på de verdiene som tross alt ligger i råvarene som brukes til å produsere før.

Bedriftene har prøvd å fremme sine interesser overfor departement og statsråd, men har fått utydelige tilbagemeldinger. Senest nå i dag henviser statsråden til eksisterende ordninger. Men jeg regner med at statsråd Bollestad legger til rette for en god dialog også med forprodusentene – eller retttere sagt med forprodusentene – og bistår dem med støtteordninger dersom de ikke oppnår støtte gjennom allerede etablerte støtteordninger.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:14:15]: Jeg er glad for at det ser ut til at det er en framdrift i denne saken, som gjør at de som har blitt rammet av en uansvarlig politikk, som ikke var gjennomtenkt, som ikke var utredet, men som var villkårlig, kan få en mer rettferdig kompensasjon enn det det lå an til.

Vi kan gå helt tilbake til grunnlovsfedrene bak oss. Det var elleve grunnsetninger som ble lagt ned før man skrev Grunnloven. Den ene var prinsippet om næringsfrihet. Det vedtaket som skjedde i 2019 om å nedlegge pelsdyrnæringen, er første gang prinsippet om næringsfrihet for en lovlig omsatt vare i Norge har blitt brutt siden 1814.

Dette er en stor, prinsipiell sak, og det som er så forunderlig med hele saken, er at den er et brudd på norsk tradisjon. Vi satte i 2013 ned et NOU-utvalg, som gikk gjennom pelsdyrnæringen på en ansvarlig og skikkelig måte, med de fremste fagfolk, og de konkluderte med at vi hadde en solid og god pelsdyrnæring i Norge, og en ønsket å ha en bærekraftig utvikling. Med bakgrunn i den innstillingen kom det en stortingsmelding som vi hadde en grundig runde på her i Stortinget, og igjen konkluderte Stortinget med at man ønsket å ha en bærekraftig utvikling av norsk pelsdyrnæring. Det var et stortingsflertall som gjorde det.

Så kom Jeløya-plattformen, der Trine Skei Grande, Siv Jensen og Erna Solberg forhandler, og man ofrer da pelsdyrnæringen i et politisk kompromiss – over natten. Det ble omtalt som morgengaven fra Erna Solberg til Trine Skei Grande. Det var en fullstendig uansvarlig politikk, uten utredning, som gikk på tvers av faglige råd, på tvers av en norsk offentlig utredning, på tvers av en stortingsmelding. Det som var det mest utrolige, i tillegg til at man for første gang siden 1814 skulle forby en næring for en lovlig omsatt vare, var at man ikke skulle ta regningen for det. Det var en uhørt behandling av dyktige norske yrkesutøvere som har vært opptatt av dyrevelferd, som har gjort jobben sin hver bidige dag. Så sier regjeringen – og det har blitt kalt en morgengave – at den heller ikke skal ta regningen for det.

Derfor er det en gledens dag nå hvis det faktisk viser seg at regjeringen nå begynner å lytte til og høre på og se de folkene som har blitt berørt av den politikken. Erna Solberg burde egentlig gå og si unnskyld til alle de familiene som har opplevd usikkerhet og utrygghet i flere år fordi regjeringen ikke har vært villig til å ta regningen for sin egen uansvarlighet. For det har vært uansvarlighet det har handlet om. Det har vært et brudd på næringsfriheten, det er et brudd på den private eiendomsretten, og en har ikke håndtert folk på en skikkelig måte. Ære være de representantene som har stått på til siste slutt. Selv om man egentlig er sterkt imot at pelsdyrnæringen skal legges ned, har man stått på til siste slutt, noe som gjør at de familiene som er berørt, får dekket sine kostnader. Dette har ikke vært noe stolt kapittel i norsk politikk, og jeg synes at Trine Skei Grande, Erna Solberg og Siv Jensen bør gå i seg selv og se på hvordan de kunne gjøre det på denne måten.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [11:17:36]: Jeg ønsker bare å knytte en liten kommentar til representanten Knag Fylkesnes fra SV når det gjelder det med ekspropriasjon og ekspropriasjonsprinsipper. Som det er blitt sagt tidligere her, er grunnen til at vi har gått inn på det, at vi nå har kommet opp i en størrelsesorden som gjør at det var nødvendig, og at det vil bli den mest rettferdige måten å gjøre det på. Når vi bruker ekspropriasjonsrettslige føringer og prinsipper for hvordan dette skal gjøres, er det fordi det er en veldig enkel og grei måte å gjøre det på. Her ligger det klare og etablerte føringer for hvordan en taksering og verdivurdering skal skje, istedenfor at vi skal sitte og lage nye føringer for dette. Grunnen til at vi har gjort det, er at det er enkelt, og at det ligger klare føringer for det.

Så sa jeg at jeg håpet dette ville bli en anstendig debatt, og det har jeg faktisk inntrykk av at det så langt har vært. Men jeg må bare få kommentere en liten ting som jeg egentlig ikke synes hører hjemme i denne debatten.

Det gjelder representanten Myrseth, som sa at Fremskrittspartiet ikke evner å sitte i regjering lenger. Vi satt i regjering i seks år og fikk store gjennomslag i den regjeringen. Vi hadde et godt forhold og et godt samarbeid med samtlige partier som satt i regjering, og vi hadde også et godt forhold til opposisjonspartiene. Vi gikk ut av regjering på grunn av én sak, som var uforenlig med det Fremskrittspartiet står for. Vi måtte sette ned foten til slutt, og da var det måten å gjøre det på. Men vi klarte å gjøre en forandring mens vi satt i regjering, i motsetning til Arbeiderpartiet, som kun sitter og administrerer.

Geir Pollestad (Sp) [11:19:43]: Eg må seia at eg synest denne debatten for så vidt har vore ei fin avslutning på ei sak som ikkje har vore fin; det har vore ei grufull sak, ei meiningslaus sak. Men eg vil rosa dei som har stått på i denne saka, som ikkje har gjeve seg, som har teke den belastninga som det er å visa fram familieforhold, rekneskapsbøker, sjukdomsforhold osv. Det har bidratt til at dette har vorte ei stor, politisk sak.

Når det gjeld representanten Ørsal Johansens behov for å fortelja om Framstegspartiets evne til å sitja i regjering eller ikkje, skal ikkje eg gå inn på det, men det er ingen tvil om at den kampen som har vore rundt pelsdyrerstatninga, har bidratt til å svekkja regjeringa Solberg betydeleg, og det vert min spekulasjon når eg meiner at det har bidratt til den endringa i samansetning av regjeringa som me har sett. Men det som me har sett, er jo politikk på sitt verste. Det har vore løfte, det har vore pressekonferansar med løfte som ikkje har vorte følgde opp. Eg synest tonen er ein annan no, og eg forventar veldig tydeleg at regjeringa følgjer opp dette, høyrer kva Stortinget seier, og ser på det vedtaket som me gjer.

Debatten har vore verdig og fin. Det er riktignok nokon som har gjort seg veldig små, ved f.eks. å synest det har vore verdt å bruka tid her på å snakka om kva som er best av regjeringsspartia og Framstegspartiets forslag eller Senterpartiet og Arbeidarpartiets forslag. Dersom dei har lyst til å gjera seg så små, må dei gjera seg så små – dei er så små at ein kunne fått plass til fleire av dei i eit pelsdyrbur. Det tenkjer eg at denne debatten ikkje fortener, for dette handlar om hardt arbeidande folk.

Eg håpar det er siste gongen me har denne debatten i denne salen. Eg håpar det er siste gongen me har rundar i Stortinget om næringsforbod. Eg håpar mange har lært mykje av denne saka. Og så ser eg fram til at me skal få gjort eit vedtak i dag, at det skal følgjast opp i tråd med det som er Stortingets intensjon, og at ein om nokre år vil kikka seg tilbake og seia at det ikkje var jussen som sigra; det var ærekjensla og moralen som sigra, og som gjorde at me fekk eit politisk fleirtalsvedtak.

Terje Aasland (A) [11:22:49]: Jeg håper at denne debatten er avslutningen på alle spørsmål knyttet til oppgjøret til pelsdyrbøndene og erstatningen de skal ha. Jeg håper nå at vi unngår videre prosesser, diskusjoner og uklarheter knyttet til det som har vært en helt uholdbar situasjon. Representanten Tetzschner er den som har sagt det kanskje mest riktige i dag. Han sa at Stortingets vilje allerede 13. juni i fjor var det som nå blir vedtatt. Det som bare er så synd, er at stortingsflertallet overhodet ikke evnet å gjøre noe med det på trekvart år – det er det som er synd.

Når jeg hører saksordføreren, Ørsal Johansen, argumentere for ekspropriasjonsrettslige prinsipper, blir selv jeg varm i hjertet, for det var jo det vi argumenterte for for trekvart år siden. Men da ble vi altså stemt ned i stortingssalen av representanten Ørsal Johansen, av Kristelig Folkepartis, Venstres, Høyres og Fremskrittspartiets representanter. Det er situasjonen.

Så har det vært trekvart år med uavklarte forhold. At enkelte representanter også nå i denne debatten – representanten Ebbesen, representanten Gimse, representanten Skjelstad – forsøker å så tvil om hva som har vært Arbeiderpartiets og for så vidt Senterpartiets inngang til denne saken fra dag én, faller på sin egen urimelighet. Det burde ikke vært denne talerstol verdig overhodet å bruke den typen utsagn.

Se dere selv i speilet og se hva dere gjorde den 13. juni 2019. Glem aldri den smerte dette har påført veldig mange mennesker i trekvart år – før det nå er avklart. Som sagt håper jeg dette er tiden da spørsmål er ferdig stilt, og at oppgjøret faktisk kan skje.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [11:25:13]

Interpellasjon fra representanten Kari Elisabeth Kaski til finansministeren:

«Skatteunngåelse, skatteomgåelse og kapitalflukt truer velferdsstaten. Det anslås at Norge taper rundt 10 mrd. kr i skatteinntekter hvert år på grunn av selskapers skatteflytting. Samtidig viser den franske økonomen Gabriel Zucmans arbeid at om lag 10 pst. av all formue i Europa er skjult. Det pågår prosesser både i OECD og EU som ser på dette, men så langt er en ikke kommet fram til enighet som vil løse utfordringen. På bordet i OECD ligger et forslag til enighet om skattlegging av multinasjonale selskaper, men selv OECD sier effekten vil være begrenset.

Hvordan vil finansministeren jobbe for å unngå kapitalflukt og skatteomgåelse og sikre finansieringen av velferdsstaten i årene framover?»

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:26:28]: Jeg har lyst til å starte med å gratulere statsråden med den viktige jobben som finansminister. Selv om han har lang erfaring fra finanskomité og regjering, ser jeg for meg at det er mye nytt å sette seg inn i. Det er også delvis årsaken til at jeg har levert inn denne interpellasjonen, for jeg tenker at det kan være en god anledning for statsråden til å ta tak i et felt som er både komplekst og krevende, men kjempeviktig for den framtidige finansieringen av velferdsstaten.

I dag mister verdens fellesskap hundrevis av milliarder av dollar i tapte skatteinntekter fra multinasjonale selskaper hvert eneste år. Skatteinntektene finansierer velferdstjenestene i dag og investeringer i framtidig verdiskaping. Alle nyter godt av f.eks. skattebetalernes investeringer i jernbane, flyplasser, sykehus, bredbånd, rettsstat og forsvar, både privatpersoner og bedrifter. Dette er ting som man helt åpenbart ikke kan kjøpe hver for seg.

Det er utviklingen med kompliserte selskapsstrukturer fordelt over flere ulike land, digitalisering av økonomien og nye måter for et selskap eller individer å ha kontroll over andre selskaper på som gjør det vanskeligere enn før for skattemyndighetene å sikre at selskapene skattlegges riktig. Dette fører igjen til at bedrifter ikke konkurrerer på like vilkår. Vi ser eksempler på at en liten bedrift som en selvstendig butikk her i Oslo betaler mer i skatt til Norge enn giganten Google. Det anslås at Norge taper rundt 10 mrd. kr i skatteinntekter hvert år alene på grunn av selskapers overskuddsflytting. Det er høyinntektsland som mister de største inntektene, men konsekvensene er størst i lavinntektsland, fordi de tapte skatteinntektene er langt høyere i andel av BNP.

Dette er store summer. Jeg er derfor glad for at en samlet finanskomité i høst understreket at

«det er viktig at skattesystemet har stor tillit i befolkningen og oppleves rimelig og rettferdig. Svekket tillit vil kunne undergrave viljen til å bidra til finansiering av offentlige velferdsoppgaver. Hvis store, lønnsomme selskaper betaler betydelig lavere skatt enn konkurrenter og privatpersoner, vil mange oppleve dette som urettferdig. Det samme gjelder hvis multinasjonale selskaper over tid får hente ut verdier fra Norge med langt lavere beskatning enn norske selskaper.

Komiteen mener derfor det er viktig for både bærekraften i velferdssamfunnet og tilliten til myndighetene og våre felles institusjoner at skatteomgåelse og overskuddsflytting bekjempes.»

Prinsippene som ligger til grunn for dagens beskatning av selskaper, ble utarbeidet på begynnelsen av forrige århundre og er ikke tilpasset dagens digitale økonomi. Store multinasjonale selskaper har verdiskaping som er vanskelig å stedfeste. Samtidig muliggjør tekno-

logien i seg selv mer skatteplanlegging. I tillegg har privatpersoners skatteunndragelse tett tilknytning til selskapers inntektsskifting, fordi mange av pengene de superrike gjemmer unna, nettopp kommer fra de store overskuddene de sitter igjen med som eiere eller aksjonærer i selskaper som planlegger seg til minst mulig skatt. Begge deler fører til tapte skatteinntekter for nasjonalstatene.

Framover vil behovet for økte inntekter og omfordeling øke. I løpet av den neste tiårsperioden vil de store barnekullene fra etterkrigstiden nå pensjonsalder. Oljeinntektene faller for hvert år. Offentlige budsjetter kan komme under press hvis skatteinntektene faller og velferdsutgiftene øker. Innvandring og teknologisk utvikling stiller også nye krav. Videre vekst og fordeling betinger en fortsatt sterk velferdsstat, samtidig som økende velstand de siste årene også har økt forventningene til velferdstjenestene. Det er derfor helt avgjørende at man også i framtiden har et skattesystem som sikrer inntekter til å finansiere fellesskapet.

Det er med jevne mellomrom behov for å rydde opp i skattesystemet. Nå er det på tide å tilpasse regelverket bedre til dagens økonomiske realiteter, der digitale forretningsmodeller er langt viktigere enn før. Her er inntekspotensialet langt høyere enn det man i dag krever inn. Også av hensyn til rettferdig konkurranse og behovet for et rettferdig system der alle bidrar etter intensjonen, er det viktig å sørge for et system som er bedre tilpasset dagens økonomiske virkelighet.

Et eksempel på denne urettferdige konkurransen er Facebook. I 2017 betalte selskapet 0,5 promille av sin omsetning i skatt til Norge. Selskapet Amazon er på trappene til å etablere seg i Norden og etter hvert komme til Norge. I 2017 betalte Amazon null dollar i føderal skatt i USA. Av en omsetning på 206 mrd. kr i Europa betalte de 157 mill. kr i skatt i 2016.

Det er åpenbart bred enighet om at man må skattlegge selskaper som dette bedre. Internasjonalt er det også derfor flere land som nå går foran og innfører egne skatter på digital aktivitet. I EU har flere land innført digitale omsetningsavgifter. OECD foreslår nå flere endringer for bedre å skattlegge selskaper som nettopp Google, Amazon og Facebook. Samtidig er det dessverre ingenting som foreløpig tilsier at en fullgod internasjonal løsning kommer til å være på plass med det første, og det er fortsatt et stort behov for at hvert enkelt land utnytter sitt eget handlingsrom.

Jeg skal ikke konkludere før jeg har hørt finansministerens svar her i dag. Men jeg håper at han bl.a. vil se på behovet for å presse på i OECD, utrede et nasjonalt handlingsrom for å gjøre tilpasninger og endringer i det norske skattesystemet for å hindre svikt i skatteinntangen, som hans forgjenger antydte i Klassekampen tidli-

gere i år, samt svare på når lovforslaget om kildeskatt på renter og royalties kommer.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:33:14]: Jeg vil først takke for hyggelige lykkønsker. Jeg ser også frem til et godt samarbeid med hele finanskomiteen. Jeg vil videre takke for interpellasjonen.

Spørsmålet om internasjonal beskatning og skatteomgåelser er et viktig tema, og interpellasjonen fra representanten Kaski berører flere viktige problemstillinger.

Det har i de senere år vært stor oppmerksomhet rundt skattlegging av multinasjonale selskap og hvordan slike selskap kan oppnå lav beskatning på deler av overskuddet. En av grunnene til dette er at de gjennom skatteplanlegging kan utnytte svakheter i nasjonalt og internasjonalt regelverk til å flytte skattbart overskudd fra konsernselskap i land med høy skattesats til konsernselskap i land med lav eller ingen beskatning av inntekten.

Skatteutvalget påpekte i NOU 2014:13, Kapitalbeskatning i en internasjonal økonomi, at flytting av overskudd ut av Norge er en utfordring i selskapsbeskatningen. Overskuddsflytting svekker skattesystemets legitimitet ved at enkelte selskap kan redusere sin effektive beskatning på bekostning av øvrige skattytere. De fremholdt også at overskuddsflytting gir en uheldig konkurransevridning ved å favorisere selskap som har mulighet til å tilpasse seg vekk fra den høye norske selskapsskatten.

Regjeringen har fulgt opp skatteutvalgets forslag med flere endringer i det norske regelverket. Vi har redusert skattesatsen for selskap fra 27 til 22 pst. Det reduserer incentivet til overskuddsflytting. I tillegg er bl.a. rentebegrensningsregelen og hjemmehørendebegrepet strammet inn for å motvirke tilpasninger.

Det er innført en unntaksregel i fritaksmetoden for å hindre at utbytte blir skattefritt hvis det utdelende selskap har fått fradrag for utbyttet, og den skatterettslige omgåelsesregelen er nylig lovfestet.

Det er viktig å gjøre våre nasjonale regler så effektive som mulig mot overskuddsflytting og andre former for skattetilpasning. Vi arbeider derfor kontinuerlig med å vurdere regelverket. Som vi tidligere har varslet, tar regjeringen sikte på å legge frem forslag om kildeskatt på renter og royalty om kort tid.

En annen problemstilling knyttet til skattlegging av selskap som driver virksomhet i flere land, er hvilke land som skal skattlegge inntektene. Etter gjeldende internasjonale skatteregler er fysisk tilstedeværelse sentralt ved skattlegging av selskap som har aktivitet i flere land. Digitalisering av økonomien innebærer at selskap i økende grad kan betjene et marked uten å være fysisk til ste-

de i landet markedet ligger. Det legger press på de internasjonale reglene om hvilke land som skal kunne skattlegge inntektene.

Samarbeid mellom skattemyndigheter på tvers av landegrensene er en nødvendig forutsetning for å sikre en riktig og rettferdig skattlegging av internasjonale virksomheter. Utveksling av opplysninger og administrativt samarbeid er også viktig for å motvirke uønskede tilpasninger og skatteunndragelser internasjonalt. Det er også viktig for å motvirke at norske skattytere kan skjule kapital i utlandet og på den måten unndra midler fra skattlegging i Norge.

De problemstillingene jeg har nevnt, kan ikke løses gjennom nasjonal lovgivning alene. De omfatter mange land og krever internasjonalt samarbeid og internasjonale løsninger. Vi har de senere år hatt gode resultater av det internasjonale skattesamarbeidet. OECD og G20s BEPS-prosjekt har vært viktig.

Norge har deltatt aktivt i dette arbeidet, som er det mest omfattende skattesamarbeidet i nyere tid. Gjennom prosjektet er det oppnådd enighet om en rekke tiltak som skal motvirke overskuddsflytting og annen uttulling av skattegrunnlag. Regjeringen har fulgt opp dette gjennom flere lovendringer i vår nasjonale skattelovgivning.

En annen sentral del av skattesamarbeidet i regi av OECD er arbeidet med informasjonsutveksling og administrativt samarbeid mellom skattemyndighetene. På dette området er det oppnådd betydelige resultater på forholdsvis kort tid. Den tradisjonelle banksekretessen utgjør i dag ingen vesentlig hindring for skattemyndighetene. Opplysninger om bankinnskudd og andre finansielle kontoopplysninger utveksles årlig med om lag 100 land.

I tillegg utveksler vi land-for-land-rapporter og bindende forhåndsuttalelser med mange land. Samlet sett gir dette skattemyndighetene et godt grunnlag i arbeidet med risikovurderinger og å forebygge skatteomgåelser og skatteunndragelser.

De resultatene vi ser av BEPS-prosjektet og arbeidet med informasjonsutveksling og administrativt samarbeid, viser at internasjonalt skattesamarbeid virker.

Som jeg nevnte innledningsvis, medfører den teknologiske utviklingen et press på de internasjonale reglene om hvilke land som skal kunne skattlegge inntekter fra selskap. Det pågår nå et arbeid med å finne globale løsninger for mer effektiv og rettferdig skattlegging av multinasjonale selskap som driver virksomhet i flere land. Arbeidet foregår i G20 og OECDs Inclusive Framework, som er et samarbeidsorgan med nærmere 140 medlemsland.

Arbeidet består av to deler, som adresserer de to problemstillingene jeg nevnte. Den første delen om-

handler endringer i reglene for fordeling av beskatningsrett mellom land. Siktemålet er å gi markedsstaten økt beskatningsrett til deler av inntekten fra store multinasjonale selskap, selv om selskapet ikke er fysisk til stede.

Den andre deler omhandler regler som skal sikre at multinasjonale selskap skattlegges over et visst minimumsnivå. Formålet med dette er å motvirke overskuddsflytting og uthuling av skattegrunnlag.

Målet er å bli enig om en bred, felles løsning som kan presenteres for G20-landene innen utgangen av 2020. Denne tidsplanen ble senest bekreftet av medlemslandene på et møte 29. og 30. januar. Arbeidet er viktig for å sikre inntekter til fellesskapet, men også av hensyn til tradisjonelle selskaper som møter en høyere effektiv beskatning.

Samtidig har flere europeiske land innført eller planlegger å innføre midlertidige tiltak for å skattlegge multinasjonale selskap med digitaliserte forretningsmodeller. Disse tiltakene er i form av avgifter på brutto omsetning av visse digitale tjenester.

Generelt vil slike bruttoskatter ha større negativ effekt på handel, vekst og investeringer enn skatt på selskapsoverskudd. Jeg vil også nevne at i EU konsentreres innsatsen om arbeidet i Inclusive Framework. Det synes derfor som om det foreløpig ikke er aktuelt med en felles europeisk omsetningsavgift for digitale tjenester.

Jeg mener at vårt primære mål må være å bidra på en god og konstruktiv måte til å finne gode internasjonale løsninger. Internasjonale løsninger skal bl.a. motvirke at enkeltland innfører ensidige tiltak. Dette er viktig for å sikre et stabilt og varig system som gir en rettferdig og effektiv beskatning av multinasjonale selskap.

Dersom vi ikke skulle lykkes med å oppnå enighet, mener jeg at vi må vurdere behovet for andre tiltak som sikrer at inntekter og betalingsstrømmer i multinasjonale selskap med tilknytning til Norge ikke underbehandles.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:42:00]: Jeg takker for svaret fra finansministeren. Jeg er glad for at vi deler virkelighetsbildet, holdt jeg på å si, når det gjelder de utfordringene vi står overfor her. Det som likevel slår meg når jeg hører på finansministeren, er at han ikke går helt til kjernen av utfordringen. For opplevelsen av både den norske regjeringens innsats på dette området i flere år nå og de prosessene som pågår i EU og OECD, er at man til enhver tid forsøker å tette hullene og lappe på et system som på mange måter er utformet for en annen tid og en annen situasjon. Spørsmålet blir om man her egentlig vil klare å lykkes med å oppnå en enighet som vil være tilstrekkelig, når vi ser at vi både står overfor ganske store giganter som til enhver tid har

flere advokater enn vi vil ha ansatte i skatteetaten, som kan sno seg unna de skattereglene vi har, og også flere interessekonflikter innad i både EU og OECD. Litt av utfordringen med både EU og OECD er at det er flere land der som både per definisjon er skatteparadiser selv, og som har noen av disse selskapenes hovedkontorer til stede hos seg – stor økonomisk aktivitet – og dermed selvfølgelig motsetter seg strengere regelverk og høyere beskatning av disse selskapene. Derfor er det også lagt fram et forslag fra OECD nå, som OECD anslår at effekten vil være begrenset av. Det vil være om lag – i hvert fall ut fra det jeg har sett av de beregningene som er gjort – 5 pst. av overskuddet som vil bli beskattet med det regelverket som ligger til grunn fra OECD nå.

Spørsmålet er da – hvis man klarer å komme til en enighet i løpet av dette året, og det gjenstår å se, det er fortsatt et «hvis» – om det blir en enighet som man vil kunne fortsette å bygge videre på, slik at det faktisk kommer opp på et nivå, en skala, som vil ha noe å si for finansieringen av velferdsstaten framover, eller om vi har hatt en langtekkelig prosess med å komme fram til noe som i beste fall ville gitt gode økte skatteinntekter, men som i realiteten ikke løser den utfordringen vi står overfor.

Derfor mener jeg at det selvfølgelig er viktig å fortsette det internasjonale arbeidet her. Vi kommer ikke utenom en eller annen form for internasjonal løsning, men vi må også, tror jeg, trykke på fra nasjonalstatenes side og gå enda lenger. Det ser vi at flere og flere land gjør, og jeg stiller meg undrende til at vi ikke gjør det i Norge ennå, når så mange andre land går foran og gjør det, for det ville kunne ha en positiv effekt for prosessen i OECD, i tillegg til at vi fortsatt ikke vet hva slags enighet man kommer fram til.

Avslutningsvis lurer jeg på om det pågår en utredning i departementet om disse prosessene.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:45:19]: Ja, det er en styrke at vi langt på vei er enige om problembeskrivelsen. Det er svært uheldig at noen multinasjonale selskaper unndrar seg beskatning ved å bruke – eller man kan si misbruke – det regelverket vi har. Derfor er det viktig å få på plass et nytt regelverk som er tilpasset de forretningsmodellene vi nå ser utvikle seg, og som antakeligvis blir forsterket i tiden som kommer. Det handler både om beskatningsrett, og det handler om minimumsnivå. Jeg synes ikke det er en langtekkelig prosess hvis det er slik at man klarer å bli enig i løpet av 2020, og som sagt ble denne tidsplanen bekreftet så sent som 29. og 30. januar.

Så er spørsmålet, når representanten Kaski sier at vi må trykke på for å gå lenger, hva som egentlig ligger i det utsagnet. Om det handler om å iverksette nasjonale tiltak som i realiteten vil virke som et handelshinder,

mener jeg at det ikke er veien å gå. Hvis det å trykke på handler om å ha en konstruktiv rolle inn i OECD og trykke på for et internasjonalt regelverk som vil sikre en mer rettferdig beskatning for de mer tradisjonelle norske selskapene og sikre beskatning til fellesskapet, mener jeg det er riktig strategi.

Samtidig må vi selvsagt vurdere andre alternativer. Og det gjør vi – både når det gjelder denne problemstillingen, og når det gjelder andre områder. Her er det et kontinuerlig arbeid både i departementet og i underliggende etater, for vi har samme mål – nemlig at det skal være en rettferdig beskatning for å sikre konkurransekraften til tradisjonelle norske bedrifter og selvsagt også for å sikre midler til fellesskapet.

Ingrid Heggø (A) [11:47:49]: Eg vil starta med å takka interpellanten for å ta opp ei svært viktig problemstilling. Ho hadde ei veldig god beskriving av korleis det står til.

Statsråden hadde òg ei grei beskriving, synest eg. Det innførte tiltaket er det faktisk brei einigheit om her i salen, men det vert likevel mange ord, og ein viser til handlingsplanar som skal koma. Det trengst handling no, og eg greier ikkje å få tak i kva som gjer at kjeldeskatt på royalty og renter stadig vert skyvd på. Kvifor kan vi ikkje få det snart? Det har vore lova i så lang tid.

Regjeringa snakkar stadig om det store inntekts-gapet, at inntektene til staten ikkje går i hop med utgiftene til velferdsstaten. Løysinga hittil har vore smålege kutt i utgifter på statsbudsjettet til dei som har minst – ein har auka utgiftene for pendlarane, og dei rikaste har fått dei store skattekutta. Eg skal la det liggja no og fokusera på det interpellanten peikar på om internasjonale selskap og manglande skattlegging.

For regjeringa, uansett om finansministeren er frå Framstegspartiet eller Høgre, er det som er det gjennomgåande, å venta. Kjernen vi strir om, er om vi framleis skal sitja stille og venta på internasjonalt framforhandla løysingar, eller om vi skal gjera slik som mange land har gjort før oss – føreta oss noko i eiga lovgjeving medan vi ventar. Vi er alle samde om og støttar at internasjonale forhandlingar er det optimale ved overskridande skattereglar.

For Arbeidarpartiet er det viktig at skattesystemet har stor tillit i befolkninga, og at ein opplever det som rettferdig. Då må òg internasjonale selskap bidra, og skatteomgåing og overskotsflytting må ein kjempa imot. Når mange reagerer kraftig på at vindkraftinvestorar trekkjer overskot ut av Noreg, f.eks. ved høg internrente på lån til seg sjølve, og dermed fører overskotet for bruk av våre naturressursar ut av landet til skatteparadis, ja, då vert det bråk. I Noreg har vi lang tradisjon for at avkastning ved bruk av naturressursane kjem felles-

skapet til gode. Då kan vi ikkje halda fram med å venta på internasjonale tiltak. Det må handlast, ikkje berre pratast. Til og med Framstegspartiet har late seg provosera av at dette kan skje når det gjeld vindkrafta, og då kan ein kanskje håpa på at det no er fleirtal for endringar her på Stortinget.

Arbeidarpartiet har merka seg det gode arbeidet som vert gjort i OECD, og at målet om omforente løysingar i 2020 ligg fast, men med føresetnaden om konsensus i alle saker og at dette også skal implementerast i alle land, vil det ta tid. Det er heller ikkje sikkert at tiltaka som kjem, er heilt tilstrekkelege, slik interpellanten peika på. Nasjonale skattegrep treng ikkje vera ei konkurranseulmpa for norsk næringsliv. Det trur eg vi må snakka litt meir om, for det kan faktisk vera ein fordel om konkurransevridinga vert stoppa eller dempa. Det bør òg regjeringa vera einig i. Difor har ein samla opposisjon, medan ein ventar på eit internasjonalt rammeverk, gjentekne gonger føreslått tiltak, som å greia ut og leggja til rette for meir rettferdig skatt som òg omhandlar internasjonale selskap. Då kan Noreg kjapt tilpassa seg internasjonal einigheit når ho kjem.

Innføring av kjeldeskatt på royalty og renter, som eg var inne på, er eit eksempel på dette og burde ha vore innført for lengst. Då må det òg til reforhandling av skatteavtalane der det er vedteke unntak for kjeldeskatt på royalty og renter. Er det arbeidet starta, eller ventar ein her òg?

Det er ingen grunn til berre å sitja stille og venta. Det å greia ut omvendt kredittfrådrag og utviding av land-for-land-rapportering for å få betre transparens, for å få eit internasjonalt godt innsyn, kunne vi alt ha starta arbeidet med, og det burde vi ha fått på plass.

Mudassar Kapur (H) [11:53:04]: Jeg vil starte med å takke kollega, representanten Kaski, for å ta opp et viktig tema. Jeg hadde selv en interpellasjon om samme tema for en tid tilbake. Det er jo ikke noen tvil om at den norske stat hvert år går glipp av viktige skatteinntekter som følge av skatteunndragelse. For å unngå det må vi få på plass bedre internasjonale avtaler.

Vi i Høyre er opptatt av å ha et skattesystem som legger til rette for arbeid, innsats og investeringer. For oss er det viktig at vi har skattesystem som sørger for at personer og bedrifter betaler sin rettferdige andel i skatt. Skatteflykt gjør også at konkurransekraften til norske bedrifter reduseres. Det er vanskelig for små og mellomstore bedrifter som opererer i Norge, å konkurrere med store, multinasjonale selskaper som driver aggressiv skatteplanlegging og oppnår beskatning langt under normale skattenivåer. Hvis norske bedrifter skal tørre å satse og investere i Norge, må vi fortsette å sørge for at de konkurrerer på samme vilkår som internasjonale aktører.

Vi har et samfunn med små forskjeller. Barna våre går på en god skole, eldre får en verdig alderdom, og vi har et godt sikkerhetsnett for dem som faller utenfor. Dette har vi klart fordi vi har tatt gode valg og jobbet sammen over partigrensene, men også fordi vi har hatt et godt skattesystem som sørger for at alle bidrar, og som sørger for at vi styrker norsk næringsliv i konkurranse med internasjonal handel og andre bedrifter som ønsker å etablere seg i Norge.

Skal vi opprettholde et godt og bærekraftig velferdssamfunn og sørge for at Norge fortsatt skal være verdens beste land å bo i, må også de store multinasjonale selskapene betale skatt. Ifølge beregninger fra mediebyrået GroupM omsatte Google for 3,8 mrd. kr i Norge i 2018, mens Facebook hadde en omsetning på om lag 2 mrd. kr. De to selskapene skattet henholdsvis 4 mill. kr og 2,9 mill. kr til Norge i 2018.

Men så kommer mitt poeng: Det er jo ikke sånn at Norge, eller regjeringen, sitter stille. Det har blitt gjort et godt stykke arbeid over veldig mange år som denne regjeringen har vært aktiv. Norge har lenge vært en pådriver for å bekjempe skatteunndragelser som skjer over landegrenser. Denne innsatsen har ført til at vi i dag har et av verdens største nettverk med mer enn 90 skatteavtaler for utveksling av skatteopplysninger mellom ulike land. Vi må gjennom tilgjengelige kanaler på en konstruktiv måte fortsette å være en part som aktivt bidrar til arbeidet i OECD og EU, slik at man holder progresjonen. Derfor har Høyre vært skeptisk til at vi skal implementere egne regler, og jeg støtter fullt ut linjen regjeringen har lagt seg på i denne saken og i denne salen via vår finansminister.

Ulempen med slike regler er at de blir et lappeteppe som hver for seg sikkert kan motvirke en del, eller en flik, av utfordringen, men de er ikke med på å bidra til den helhetlige tilnærmingen som man trenger i denne type saker.

Når det er sagt, vil jeg signalisere at jeg også, som representant i Stortinget og i finanskomiteen, følger arbeidet i OECD og EU med en økende grad av utålmodighet.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:57:18]: Det er svært viktig å føre en aktiv kamp mot skatteomgåelse og skatteunngåelse, både nasjonalt og internasjonalt. Det er viktig for å sikre finansieringen av velferdsstaten i framtiden, for å sikre en rettferdig beskatning og for å sikre konkurransedyktige vilkår for norske bedrifter, ikke minst mange små og mellomstore bedrifter, som ikke har den muligheten som store internasjonale konsern har til å lage kompliserte selskapsstrukturer for å unngå eller omgå skatt.

Det temaet vi tar opp i dag, og som interpellanten fortjenestefullt har reist, er på ingen måte noe nytt tema

for Stortinget. Dette er et tema som Stortinget gjentatte ganger har fått seg forelagt. Det er et tema som Senterpartiet har vært engasjert i både i regjering og i opposisjon. Vi har vært med på å fremme forslag om dette, som da vi fremmet forslag om å innføre rentebegrensningsregelen. Det er et svært viktig tiltak, men som dessverre har blitt hindret, både av regjeringen – gjennom sendrekthet i forbindelse med utvidelse av den – og ved at søkelyset har blitt satt på den av EØS-avtalens voktere, ESA.

Vi har gjentatte ganger i denne salen måttet stramme opp forslag fra regjeringen, ikke minst gjennom det arbeidet vi i fellesskap gjorde med skatteforliket i 2015, der det var opposisjonen på Stortinget som måtte sørge for at det kom tydeligere tiltak i kampen mot skatteunndragelse og skatteomgåelse. I ettertid av det forliket har vi gjentatte ganger måttet etterspørre de tiltakene det var enighet om, framdriften på dem og hva som skjer.

Det er, slik jeg opplever det, stor grad av enighet i Stortinget om at vi skal være aktive i internasjonalt samarbeid og ikke minst delta innenfor det samarbeidet som OECD har lagt til rette for, og det viktige arbeidet som har skjedd der over tid. Det er selvsagt å håpe at det nå blir en rask gjennomføring av de tiltakene som ligger på bordet fra OECDs side. Samtidig er det ikke tvil om – og det erkjenner OECD selv også – at dette ikke er tiltak som går langt nok. Det er behov for å komme videre både i det internasjonale samarbeidet og når det gjelder nasjonale tiltak. Det holder ikke bare å være opptatt av internasjonale tiltak. Vi må også se på hvordan vi utformer vår egen politikk.

Når det gjelder skattlegging av digitale selskaper, er én ting å se at det er endringer i økonomien, med nye plattformer og nye områder som gjør at vi trenger nye løsninger, men vel så viktig er det å se hvordan en skal skattlegge for å sikre en rettferdig beskatning og gode konkurransevilkår innenfor eksisterende næringer, noe som f.eks. har blitt avdekket av TV 2 når det gjelder beskatning av vindkraftbransjen. Der viste de til at Tellenes vindpark i Rogaland hadde en inntjening i 2018 på 240 mill. kr uten å betale en eneste krone i selskapsskatt i Norge. Og når det gjelder beskatning av vindkraft i dag, er det, utover at en betaler noen kroner i eiendomsskatt, ingen skatt som tilfaller verken lokalsamfunnene eller – i dette tilfellet – nasjonen.

Senterpartiet har fremmet forslag om at vi både skal få en endring av beskatningen av vindkraft gjennom en naturressursskatt – heimfall for vindkraft – og må tette hullene når det gjelder selskapsbeskatning nasjonalt, slik at en ikke har en diskusjon om hvorvidt en skal ha 24, 23 eller 22 pst. selskapsskatt. Det er en viktig nok diskusjon, men den største utfordringen er jo at en del selskaper som har aktivitet og bedriver verdiskaping i

Norge, betaler null i selskapsskatt. Derfor er det behov for nye tiltak.

Dette er et viktig tema som trenger en ny og forsterket innsats.

Heidi Greni hadde her overtatt presidentplassen.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [12:02:25]: Jeg stiller meg bak det som mine medrepresentanter har understreket her, at det er både stor oppmerksomhet og utålmodighet fra finanskomiteen og Stortingets side rundt denne problemstillingen. Det har også vært foreslått en lang rekke tiltak fra ulike partier på Stortinget de to siste periodene for å bekjempe denne typen skatteomgåelse og skatteunndragelse, og jeg vil oppfordre finansministeren til å ta en kikk på det arbeidet som er gjort.

Representanten Gjelsvik var innom skatteforliket i 2015. I forkant av det la Scheel-utvalget fram sin utredning, og også der er det veldig mange gode forslag til tiltak som kan gjennomføres i Norge som vil gi økte skatteinntekter til oss. Så det finnes et større handlingsrom her.

Jeg er også bekymret for hvor lang tid det har tatt bl.a. å få lagt fram et lovforslag om kildeskatt på renter og royalties, og så hører jeg finansministeren si at det kommer om kort tid. Det har vi hørt veldig lenge at det gjør, og det har vært skjøvet på hele veien, så jeg vil bare igjen understreke at utålmodigheten er stor her.

Det samme gjelder det å få tettet hullene i land-for-land-rapporteringen. Ja, vi har fått på plass land-for-land-rapportering, men det er vesentlige hull i den som Stortinget har vært opptatt av å få tettet. Jeg håper at finansministeren også kan gå inn og se på de utfordringene som ligger i regelverket knyttet til land-for-land-rapportering.

Så sier finansministeren at det ikke er en langtekkelig prosess i OECD hvis man kommer fram til en enighet i løpet av dette året. Nå gjenstår det å se om den enigheten kommer på plass, men det er klart at den prosessen har tatt lang tid, selv om man kanskje ser enden på det nå. Jeg er glad for at han åpner for å vurdere behovet for andre tiltak. Da håper jeg også at det nå pågår et arbeid fra Finansdepartementets side med å utrede det nasjonale handlingsrommet, slik at vi er i forkant av både en situasjon med en eventuell uenighet der man ikke kommer fram til en avtale i OECD, og – og det håper jeg virkelig at statsråden og departementet er opptatt av – det som skjer hvis den enigheten ikke på langt nær er tilstrekkelig og det ikke finnes en god måte framover å stramme den til på.

Så det å utrede et nasjonalt handlingsrom tror jeg er lurt. Jeg kan ikke forstå hvordan det skal stå i veien for også å følge opp de internasjonale prosessene i dette.

Når så mange andre land tar nasjonale grep, handler det om å sikre sin egen skatteinntang, men det har også gjort at OECD har fått opp farten nettopp fordi det blir et slikt lappeteppe, som jeg er enig i er ugunstig.

Avslutningsvis vil jeg oppfordre statsråden til å ha åpenhet om Norges posisjon i forhandlingene med OECD. Det har vært etterlyst av flere. Jeg skjønner godt at han ikke tar det her, nødvendigvis, men det er noe som vi kanskje kan komme tilbake til.

Statsråd Jan Tore Sanner [12:05:39]: Jeg vil igjen takke for en viktig interpellasjon og også gode refleksjoner og innspill fra representanten Kaski. Jeg verdsetter den utålmodigheten som er i Stortinget på dette området. Jeg mener at her har vi en viktig felles interesse, både for å gjennomføre nødvendige nasjonale tiltak og for å få på plass internasjonale løsninger.

Men jeg må si jeg har litt problemer med å få tak i hva som er Arbeiderpartiets og Senterpartiets alternativ, annet enn at man er utålmodig. Det sies fra representanten Gjelsvik at man kan ikke bare vente. Representanten Heggø sa det samme. Vente, vente – vi venter ikke.

Vi har allerede fått på plass rentebegrensningsregelen, den er strammet inn. Utbytte fra utenlandske selskaper er ikke skattefritt etter fritaksmetoden hvis det utenlandske selskapet har fått fradrag for utbytte. Hjemmehørendebegrepet for selskaper er strammet inn og skal motvirke tilpasninger. Det er innført land-for-land-rapportering til skattemyndighetene for store multinasjonale selskaper. Den skatterettslige omgåelsesregelen er nylig lovfestet. Og som jeg sa i mitt innlegg, vil vi om kort tid legge frem forslag om kildeskatt for renter og royalties.

Jeg forstår at dette har vært en problemstilling over lang tid. Jeg har vært finansminister i drøye to uker, og jeg skal være en pådriver for å få dette på plass. Vi er nødt til å ha en kontinuerlig vurdering av både tiltak som kan iverksettes, og tiltak man må vurdere hvis vi ikke når frem i det internasjonale arbeidet.

Men jeg er opptatt av at det vi gjør nasjonalt, ikke skal virke som et handelshinder eller bidra til å motvirke de viktige internasjonale prosessene. Vi må ha to tanker i hodet. Vi må sørge for at vi får på plass et internasjonalt regelverk som er tilpasset den teknologiske utviklingen og hvordan forretningsmodellene utvikler seg. Samtidig må vi også tette hull i vårt nasjonale regelverk, slik at vi sikrer like konkurransevilkår og også inntekter til fellesskapet.

Presidenten: Da er debatten i sak nr. 4 over.

Sak nr. 5 [12:08:05]

Interpellasjon fra representanten Marit Knutsdatter Strand til næringsministeren:

«Regjeringen la fram bioøkonomistrategien "Kjente ressurser – uante muligheter" i 2016 for å fremme økt verdiskaping og sysselsetting samt bidra til reduserte klimagassutslipp og mer effektiv og bærekraftig utnyttelse av de fornybare biologiske ressursene, og vi etterlyser oppfølging.

Hvordan vil statsråden prioritere dette arbeidet i ny regjering og gjøre strategi til handling, og når kan vi vente oss en handlingsplan?»

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:08:52]: I Norge har vi drevet med – og vært gode på – å sette naturen i arbeid og utnytte ressursene våre på en bærekraftig måte, i lang tid. Nå står vi overfor og midt oppe i det grønne skiftet, der vi skal fase ut svart til fordel for grønt ved å gå fra fossilt til kun fornybart karbon. Vi har vår blå åker i havet, som omsetter store mengder karbon, og vår grønne åker, rik på plantevekster, i både inn- og utmark.

Bioøkonomi omfatter lærdom med lange tradisjoner om å leve i pakt med naturen, nå med mål om et framtidsrettet levesett, verdiskaping og arbeidsplasser som er knyttet til ressursene våre. På grunn av klimaendringene trenger jorda vår oppmerksomhet. Det må være økonomisk grunnlag for å bygge grønne næringer, grønne arbeidsplasser og et grønnere samfunn. Her er nasjonale føringer avgjørende.

Lokalt skjer det mer og mer, og fylkenes satsing på elferjer er ett eksempel på et gap mellom ambisjoner og verktøy til rådighet. Norsk biobasert næringsliv har en verdiskaping på rundt 130 mrd. kr og sysselsetter rundt 130 000 personer, kan en fersk NIFU-rapport fortelle oss. Innovasjon Norge peker på at vårt land er i toppsjiktet i Europa innen produktivitet og verdiskaping i bioøkonomien. Forskningsrådet har bevilget ca. 1 mrd. kr til bioøkonomi i 2019.

Hvilke grep vi nå tar, vil være avgjørende for hvordan vi håndterer klimaendringene, og sørge for at etterkommerne våre kan leve minst like gode liv som vi har gjort. Samtidig er det sentralt for verdiskaping og arbeidsplasser i Norge, og verden, i framtiden.

Regjeringen la fram bioøkonomistrategien «Kjente ressurser – uante muligheter» i 2016 for å fremme økt verdiskaping og sysselsetting, bidra til reduserte klimagassutslipp og gi mer effektiv og bærekraftig utnyttelse av de fornybare biologiske ressursene. Målet er i tråd med det Stortinget ønsker. I fjor spurte jeg daværende næringsminister Røe Isaksen om når handlingsplanen kom, uten at han kunne si det. Men i går: Jammen kom den ikke, den etterlyste handlingsplanen – hurra! Bio-

økonomistrategien fra 2016 var bare en strategi full av fine ord, fram til handlingsplanen nå kom. Det var som om hopperen hadde tatt av fra bommen, men først nå, fire år senere, kunne ta av fra hoppkanten.

De aktørene som hver dag jobber for løsninger innenfor bioøkonomien, fikk skyhøye forhåpninger for fire år siden, men har siden da famlet i blinde. Nå må jeg si jeg er spent på deres reaksjoner på handlingsplanen. Det er en viktig oppfølging av bioøkonomistrategien. Primærnæringene har alltid vært hovedaktørene for forvaltning av råvarer, men får nå omsider den oppmerksomheten de fortjener for å kunne satse for framtiden.

NIFUs ferske rapport peker på en forbausende høy produktivitet for fiske og havbruk, samtidig som en relativt lav andel av befolkningen er sysselsatt i tilknytning til bioøkonomien. Verdens reneste matproduksjon kommer heller ikke av seg selv, og forutsetter fagfolk sysselsatt i hele landet. Foredling, industri og markedsføring må i neste rekke ta inn over seg livsløpet disse varene har tatt.

Det vil aldri gå av moten å spise mat – våre liv avhenger av mat. Men hva slags mat vi spiser, og hvordan den blir produsert, endrer seg. På samme måte må råvarer, ressurser, produksjon og forbruk inn i en sirkulærøkonomi som gjør det lønnsomt og selvsagt med et minimalt karbonavtrykk og størst mulig oppmerksomhet på prosessene i biologien og økologien som må til.

Vi trenger tydelige insentiver, verktøy og handlingsplaner for å skape de resultatene vi trenger. Konkret gjelder det bl.a. havbruk med lokal foredling, landbruk som tar utmarka i bruk, økt bruk av tre, en helhjertet satsing på industri og kompetanse og et konsekvent planverk fra kommune til stat. Jeg mener det bør være mulig å støtte flere bioøkonomiprojekter enn det som blir gjort i dag. Eksempler kan være bioplastproduksjon, insekter til fôr, produksjon av fornybare materialer og mye, mye mer.

Innovasjon Norge har dessuten for lite midler og har begrensninger når det gjelder større investeringer, noe regjeringen også har erkjent så langt tilbake som i 2016. Enova og regionale utviklingsmidler kan i tillegg bidra langt mer. Det er en politisk avveining hvorvidt man skal ha søknadsbaserte ordninger eller tilskudd og rammefinansiering.

I Norge er det planer for utbygging av biodrivstoff. Oppbygging av biokullanlegg og produksjon av bioplast, flere biogassprosjekter og mye mer er på trappene. Jeg lurer på hvordan statsråden vil bidra til at denne utviklingen går raskere, at man får skalert opp, og at det blir lønnsomt å satse på bioøkonomi.

Handlingsplanen gir rammer og retning for hvordan virkemiddelaktørene vil jobbe med bioøkonomi i

årene som kommer. Innovasjon Norge, Forskningsrådet og Siva har sammen utviklet handlingsplanen som næringsministeren varslet i fjor. Jeg må innrømme at det fortsatt er et inntrykk at det er flere ord enn konkrete tiltak, men det er en god start. Det blir også sagt at dette er et steg i en retning, og det er jeg helt enig i.

Regjeringens virkemiddelgjennomgang skjer parallelt og må til for å få deler av handlingsplanen til. Vi er spent på videre oppfølging og innspill og på arbeidet som så langt er lagt ned der. Jeg mener dessuten kompetansebehovsutvalget bør ses i sammenheng med dette. Forskning og utdanning er en viktig del av løsningen, noe statsråden selv er godt kjent med.

Handlingsplanen omfatter i stor grad forslag til bedre strukturering og samspill mellom relevante virkemidler, hos og på tvers av virkemiddelaktørene. Det er viktig. Å sikre balanse i virkemidler for forskning og utvikling, demonstrasjons- og pilotprosjekter, oppskalering av prosjekter, markedsorientering og internasjonalisering har vært et uttalt mål siden 2016. Ved å legge grunnlag for kompetanseoverføring og læring på tvers av sektorer og aktører har bl.a. et stolt industrimiljø på Raufoss, i mitt hjemfylke, holdt tritt med konkurransen på verdensmarkedet. Slike eksempler trenger vi flere av.

Plattformer for effektiv gjennomføring og dialog mellom næringsliv og forskning kan vi ikke ta for gitt. Det nye samarbeidsutvalget mellom Forskningsrådet, Siva og Innovasjon Norge høres ut som en veldig god start. Så må slike forum få myndighet og midler til å sette sine miljøer i bevegelse – for bioøkonomi og reell grønn omstilling.

Så til klimaendringene: Både mengden CO₂ i atmosfæren og temperaturen gjør at veksten i biomasse skjer fortere og flere plasser. Samtidig får vi et våtere og villere vær. Det har vært mange nok festtaler om bioøkonomien. Initiativ tatt både i det offentlige og i det private har gitt enorme utgifter og for liten lønnsomhet. Siden handlingsplanen var ganske essensiell i den opprinnelige interpellasjonen, håper jeg statsråden fokuserer videre på konkrete tiltak, konkret koordinering og konkret innsats fra regjeringens side.

Hvordan vil statsråden bidra til at en satsing på bioøkonomi ikke gir dårligere marginer eller tapt lønnsomhet, men verdiskaping og framtidstro, med arbeidsplasser i hele landet?

Statsråd Iselin Nybø [12:17:16]: Først og fremst takk til representanten for at hun trekker fram dette viktige området, som jeg forstår også har vært diskutert med min forgjenger, Torbjørn Røe Isaksen.

Verdiskapingspotensialet knyttet til bioøkonomien er stort. Økt og mer effektiv bruk av fornybare biologiske ressurser er også sentralt for omleggingen til en lavut-

slippsøkonomi. Globalt må bioøkonomien i tillegg dekke behovet for mat til en økende befolkning. Norge har rikelig tilgang på fornybare biologiske ressurser både i havet og på land og en industri og kompetansebase som er godt egnet til å utnytte dette potensialet. Gjennom en målrettet og koordinert innsats kan bedre utnyttelse av de fornybare biologiske ressursene bidra til ny vekst og til et grønt skifte i norsk økonomi. Det er også grunnen til at regjeringen i 2016 la fram landets første bioøkonomistrategi. I denne strategien beskriver vi hvordan en nasjonal satsing på bioøkonomi kan bidra til økt verdiskaping og nye arbeidsplasser, reduserte klimagassutslipp og en mer effektiv og lønnsom utnyttelse av naturressursene.

På kort sikt vil en satsing på bioøkonomi bidra til bærekraftig omstilling og økt konkurransekraft innenfor etablerte bionæringer. På lengre sikt vil den også kunne ha større økonomisk betydning for totaløkonomien. Hvis bioøkonomien skal bidra til vesentlig økonomisk vekst i form av helt ny næringsaktivitet og nye arbeidsplasser, vil det trolig kreve betydelig omstilling og fornyelse i etablerte strukturer og samhandlingsmønstre i næringslivet, og det vil igjen kunne utfordre forvaltning, regulering og virkemiddelstruktur.

Det er mye positivt å si om utviklingen. En fersk rapport fra Nordisk institutt for studier av innovasjon, NIFU, viser at verdiskapingen i biobasert næringsliv har økt fra rundt 80 mrd. kr til rundt 130 mrd. kr siden 2008. Antallet sysselsatte har gått noe ned, fra litt over 142 000 til rundt 130 000, i samme periode, men rapporten understreker at bioøkonomien er viktig for å sikre arbeidsplasser i distriktene, noe også representanten selv var inne på.

Både verdiskapingen og sysselsettingen utgjør omtrent 5 pst. av den samlede økonomien per i dag. Det er spesielt havnæringene som trekker opp produktiviteten og verdiskapingen innen bioøkonomien i Norge. I tillegg ser vi at biobasert produksjon blir stadig viktigere innenfor andre næringer, som f.eks. farmasøytisk industri. Både i Innovasjon Norge og i Forskningsrådet er det etablert egne programmer som skal bidra til å støtte opp under utviklingen av bioøkonomien i Norge, og formålet er å bidra til kunnskapsbygging, mobilisering og markedsorientering og til samarbeid, utvikling og innovasjon når det gjelder varer og tjenester innenfor bioøkonomien. Det gis også midler til bioøkonomi gjennom de generelle ordningene i virkemiddelapparatet. Testsentrene for industrien, katapultene, bidrar også til teknologiverifisering og oppskalering. Vi har fått på plass Nysnø, som investerer i klimavennlig teknologi. I tillegg bidrar opptrappingsplanen for bruk av biodrivstoff i vei-transporten til økt etterspørsel etter avansert biodriv-

stoff, som igjen gir muligheter for industriproduksjon i Norge.

Det er et nasjonalt mål at Norge skal være et lavutslippssamfunn innen 2050. FN har slått fast at økt bruk av fornybare biologiske ressurser er viktig for å begrense klimaendringene. Det gjelder spesielt innen transport og industri, men også innenfor bygg og landbruk er det store muligheter for å ta i bruk fornybare bioressurser til erstatning for fossil energi. I tillegg kan økt bruk av bio-baserte kjemikalier og materialer erstatte fossilt baserte produkter.

Samtidig vil et skifte i bruk av karbon fra svart til grønt kreve betydelige mengder bioråstoff, som igjen reiser spørsmål knyttet til bærekraftig produksjon og uttak av dette råstoffet. Hensynet til økt bruk av bioressurser for å begrense klimautslippene må veies opp mot hensynet til biologisk mangfold, bruk av land- og havarealer til matproduksjon osv. For å gi myndighetene et styrket kunnskapsgrunnlag om disse avveiningene samarbeider vi med andre land innenfor OECD om utvikling av bærekraftsindikatorer for bioøkonomien. Hensynet til miljømessig bærekraft må også veies opp mot økonomisk og sosial bærekraft. Det er særlig viktig for Norge som en liten og åpen økonomi. Vi må utvikle løsninger med en positiv klima- og miljøeffekt innenfor områder der Norge har klare konkurransefortrinn.

God ressursutnyttelse står sentralt i en bærekraftig bioøkonomi, der avfall og restråstoff fra én virksomhet kan bli til en verdifull innsatsfaktor i en annen. Hvordan kan en legge bedre til rette for en mer sirkulær bioøkonomi? Det er en aktuell problemstilling å se på i arbeidet med regjeringens kommende strategi for sirkulærøkonomi.

Kunnskapsoppbygging og investering i forskning, innovasjon og teknologi er en viktig forutsetning for å utvikle bioøkonomien. Våre forskningsinstitusjoner har arbeidet med sentrale problemstillinger for utvikling av bioøkonomien i lang tid. En interessant utvikling er at forskere innenfor henholdsvis blå og grønn sektor i økende grad finner fram problemstillinger som er felles for sektorene.

For å støtte opp under den nasjonale kunnskaps- og teknologiutviklingen sluttet Stortinget seg til regjeringens forslag om å øke bevilgningene til forskning på og innovasjon innen bioøkonomi med over 100 mill. kr fra og med 2017. I 2020 tildeles det totalt om lag 4 mrd. kr i tilskudd og lån til aktiviteter relatert til bioøkonomi gjennom Innovasjon Norge og Forskningsrådet. I tillegg går ca. 250 mill. kr i eiendoms- og selskapsinvesteringer direkte eller indirekte rett inn mot bioøkonomi gjennom Siva.

Vi må også sørge for at vi har støtteordninger på tvers av næringer og fagområder og virkemidler som er

koordinert på tvers av de ulike leddene i biobaserte verdikjeder. Her ligger det en stor oppgave hos Innovasjon Norge, hos Forskningsrådet og hos Siva. Som tidligere varslet har vi derfor bedt disse aktørene om å lage en felles handlingsplan for koordinering av innsatsen på området og oppfølging av føringene i bioøkonomistrategien. Ikke vet jeg om det er fordi jeg har inntatt Næringsdepartementet, eller om det er fordi representanten løfter denne interpellasjonen nå, men planen er i alle fall ferdigstilt, og en kortversjon ble publisert på aktørenes hjemmesider i går. Planen skal bidra til mer effektiv og koordinert bruk av relevante virkemidler for utvikling av bioøkonomien og vil bidra til å gjøre virkemiddelapparatet mer enkelt og treffsikkert for brukerne i næringslivet.

Bioøkonomistrategien har bidratt sterkt til å sette bioøkonomien på agendaen både gjennom en påvirkning på andre regjeringsdokumenter og gjennom ringvirkninger i form av regionale strategier og andre initiativer. Bioøkonomifeltet er et komplekst område som omfatter flere næringer, sektorer og fagområder. Det var hele ti statsråder som var med og fremmet regjeringens strategi, og en viktig merverdi ved strategien var å se de ulike ansvarsområdene i sammenheng.

Like fullt er det viktig at hensynet til utvikling og bruk av bioressurser integreres i den respektive sektorpolitikken. For min del, som næringsminister, ser jeg behovet for en mer biobasert og sirkulær økonomi som en del av en større diskusjon om hvordan vi best kan legge til rette for grønn konkurransekraft i norsk næringsliv. En videre satsing på bioøkonomien er derfor ikke et separat prosjekt, men en integrert del av næringspolitikken som jeg har som oppgave å utvikle i tiden framover.

Helt til slutt vil jeg si at samspillet mellom virkemiddelaktørene og de ulike virkemidlene også er noe vi ser på i den pågående gjennomgangen av de næringsrettede virkemidlene. Her har vi mottatt en rekke anbefalinger fra eksterne konsulenter. Vi har fått mange høringsinnspill, og dette har vi nå til vurdering. Jeg mener at dette også henger tett sammen med den jobben vi er i gang med når det gjelder bioøkonomi.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:27:15]: Jeg er glad for at statsråden ser mulighetene vi har her til lands, og jeg opplever at vi har en tilnærmet lik virkelighetsoppfatning. Jeg barer lurer på om statsråden er utålmodig nok. Nå kom handlingsplanen, og det er vi enige om er et steg i riktig retning.

Vi må se hele landet i det grønne skiftet. Ressursene våre er spredt fordelt, og slik må virkemidler og tiltak også være. Bioøkonomien kjennetegnes av komplekse og sammensatte verdikjeder. For å utvikle bioøkonomien må virkemidlene ha sømløse overganger fra idé til

marked. Det peker handlingsplanen på. Det er også nødvendig å bevisstgjøre næringsliv og forvaltning om mulighetene for utvikling av en felles forståelse innenfor områder man bør satse på. Handlingsplanen peker bl.a. på behov for oppdatert kunnskap, og jeg håper virkelig de berørte aktørene og miljøene blir involvert, for her er det mye kunnskap ute i sektoren.

På eiendomssiden har Siva flere store prosjekter, og i tillegg er Senter for innovasjonsforskning, klyngeprogrammer, innovasjonsprogrammer og Norsk katapult blant dem som blir trukket fram som bra, og som de som er med, har gode erfaringer med. Problemet er hvordan vi fanger opp massene.

For 2020 og framover blir det pekt på at man skal ha seminarer, koordinere de ulike virkemiddelorganene og sette søkelys på aktuelle temaer og aktiviteter som kan bidra til å utvikle bioøkonomien. Det virker bra, for det er klart at alle svarene ikke er klare nå. Men jeg håper det er en viss utålmodighet – når det skal være en idédugnad og et arbeid for verdikjedeløft – også fra statsrådets side, slik at det som eventuelt er av byråkratiske eller generelle hindringer i departement og lovverk, blir gjort noe med fluksens.

Krav om livsløpsanalyser tror jeg er viktig, men her er det veldig mange spørsmål det gjenstår å svare på, som har blitt aktualisert bare ved nyhetene som har vært i dag, knyttet til karbonavtrykk ved import av varer osv.

Vi må gjøre det enkelt å være forbruker. Vi må gjøre det enkelt å gjøre gode, kloke valg. Jeg synes f.eks. bioøkonomiseringen der Oppland, Hedmark, Akershus og Østfold har samarbeidet med en region i Sverige, flere næringsaktører, forsknings- og kunnskapsmiljøer, har vært veldig interessant. Her har de hentet lærdom fra f.eks. shipping- og oljeindustrien og vært opptatt av hvordan man må bygge tillit og kompetanse for satsing innenfor bioøkonomien. Her må vi rett og slett omsette dette i tiltak som favner hele landet, og vi må være utålmodige.

Statsråd Iselin Nybø [12:29:50]: En generell utålmodighet og en grunnleggende tro på kunnskap er to ting jeg og representanten Knutsdatter Strand deler fullt ut. Uansett hva spørsmålet er, så er svaret kunnskap: Det er kunnskap som må til for at vi skal lykkes, ikke bare med bioøkonomistrategien, men med den omstillingen som samfunnet skal igjennom. Representanten trakk jo selv fram de siste dagers store debatt knyttet til klima og Norges mål rundt det å redusere våre klimagassutslipp. Vi vet at vi står overfor store utfordringer som kommer til å kreve mye av oss framover, og dette er en del av løsningen.

Men vi deler også utålmodigheten, for vi er avhengige av at vi faktisk kommer framover, at det skjer ting. Nå har jo – helt nylig – denne planen blitt lagt fram. Det er ikke en plan som finner svaret på alle spørsmålene; det er en plan som først og fremst skisserer litt de ulike oppgavene de ulike aktørene har, og som peker framover. De skriver i rapporten at mål og delmål er

«å skape et helhetlig og tilgjengelig virkemiddelapparat som er relevant for utvikling av den fremvoksende bioøkonomien ved å tilby riktige og tilpassede virkemidler, ved å forenkle overgangen mellom ulike virkemidler, ved å mobilisere til forskning og innovasjon innenfor bioøkonomi og ved å fremme forskning og innovasjon i samspill».

Så jobben er ikke gjort ved denne handlingsplanen. Det er en jobb vi må gjøre hver eneste dag. Derfor er det også viktig å se dette i sammenheng med det vi allerede gjør og har gjort fram til nå. Nå kommer denne handlingsplanen på plass. Vi er veldig godt i gang med gjennomgangen av det næringsrettede virkemiddelapparatet, som også vil være viktig for næringslivet og forsknings- og utdanningsinstitusjonene som skal være med på dette.

I tillegg har vi bevilget mye penger til dette området. I statsbudsjettet for 2017 ble det bevilget 100 mill. kr til oppfølging av bioøkonomistrategien. Totalt tildeles det litt i underkant av 3 mrd. kr til tilskudd og lån til bioøkonomirelatert aktivitet fra Innovasjon Norge, og det tildeles ca. 1 mrd. kr i tilskudd til bioøkonomirelatert aktivitet gjennom Forskningsrådet. Så jeg er utålmodig, og dette er et arbeid som vi framover må jobbe med hver eneste dag.

Helt til slutt vil jeg takke representanten for at hun tar opp et viktig tema til debatt i salen.

Presidenten: Hvis interpellanten ønsker et sluttinnlegg, vil presidenten åpne for det, siden det ikke er noen andre som har meldt seg på i debatten.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:33:51]: Da er interpellasjonsrunden over. Jeg må si at det var litt leit at ingen andre ønsket å delta i denne runden. Til gjengjeld: Det er desto mer interessant å høre statsråden prate om denne planen. Norge er blant de landene i verden som slipper ut mest CO₂ per innbygger. Framover må vi jobbe med å skille mellom de fornybare og de fossile karbonkildene, slik at bioøkonomien kan spire, gro og slå ut i full blomst – slik vi vil at den skal gjøre. Jeg opplever også at det er et hett tema i ordskiftet, uten at man klarer å koble det fornybare opp mot nettopp bioøkonomien, som er grunnplanken her.

Jeg synes at den nylig fremlagte klimakuren og debatten rundt den kanskje viser at Næringsdepartementet og næringsministeren faktisk må være med og holde

de andre departementene litt i ørene, for jeg tror vi må ha med oss næringen og industrimiljøene hvis dette skal lykkes.

Nå går vi inn i det viktigste oppgjøret for våren, jordbruksforhandlingene. Det er klart at der er en viktig del av aktørene som må til for at dette skal realiseres, sammen med andre kjempestore næringsinteresser som er viktige i Norge.

Jeg har også merket meg at noe av det viktige må være at vi tar i bruk de etablerte nettverkene og møtestedene som finnes, og at bioøkonomi blir infiltrert i de etablerte strukturene og det arbeidet som allerede pågår for både vekst og næringsutvikling, uten at det skal være på siden av det som skjer. Også de store økonomiske virkemidlene som inngår i dette, og i denne satsingen, er gode, men hvis man har ulike virkemidler eller ulike økonomiske insentiver som jobber mot hverandre, slår de hverandre rett og slett i hjel. Der håper jeg at næringsministeren går foran og sier at bioøkonomien er viktig for alt som foregår i Norge – i det ganske land.

Jeg må rett og slett bare takke for debatten, takke for at statsråden stilte opp. Dette er en gledens dag ved at vi rett og slett har fått handlingsplanen. Vi må jobbe videre med den. Jeg gleder meg til å se den i sin helhet og satser også på at statsråden er ambisiøs og utålmodig – som hun sier at hun er – og at vi da får enda større framdrift og framsteg for bioøkonomien i årene som kommer.

Statsråd Iselin Nybø [12:36:37]: Representanten nevnte Klimakur, og det kommer til å påvirke veldig mye av det vi skal holde på med framover, ikke bare i Næringsdepartementet, men i alle departementer.

Da bioøkonomistrategien ble lagt fram, var veldig mange statsråder en del av den strategien. Det er nettopp fordi dette ikke er noe som påvirker bare ett departement, én statsråd eller én sektor. Det er noe som må virke på tvers – og det er også noe vi må ta på alvor når det kommer til virkemiddelapparatet vårt. Det er derfor denne handlingsplanen og også den gjennomgangen vi har av det næringsrettede virkemiddelapparatet, er så viktig.

Vi kan politisk si hvor vi skal, og vise en vei, men vi må innrette de virkemidlene vi har, på en best mulig måte for å komme dit. Og vi bruker, som jeg også refererte til i mitt forrige innlegg, en hel del penger på dette. Da er det viktig å sørge for at vi får mest mulig kraft ut av de pengene, og det gjør vi ved å innrette apparatet på en måte som gjør at det er de gode prosjektene og de gode søknadene som vinner fram, ikke de som er best til å finne fram i systemet for virkemiddelapparatet vårt. Der har vi en jobb å gjøre, og jeg mener vi er veldig godt i gang.

At vi må se ting i sammenheng, og at vi må bruke de arenaene som finnes i dag, er jeg også helt enig i. Vi har begynt på en viktig jobb med gjennomgangen av det næringsrettede virkemiddelapparatet – den handlingsplanen som kom nå i går. Det er et viktig grunnlag for å legge bedre til rette for å nå de målene vi har satt oss. De målene vi har, er selvfølgelig viktige i et klimaperspektiv, men de er også viktige i et næringsperspektiv, for dette handler også om å ligge i front, det handler om å utvikle teknologi og nye, smarte måter å gjøre ting på og utnytte ressurser på. Det kan også gi oss et fortrinn i konkurransen med land i resten av verden hvis vi klarer å ligge i front når det gjelder å utvikle de løsningene verden trenger for å nå de målene vi har satt oss.

Her er det mange gode krefter som må jobbe sammen, og bioøkonomi er helt klart en viktig del av det store oppdraget vi har foran oss, ikke minst sett i lys av Klimakur og de målene for reduserte utslipp vi som nasjon nå har satt oss og meldt inn.

Presidenten: Debatten i sak nr. 5 er over. Dermed er dagens kart ferdigdebattert.

Stortinget tar nå pause, og i samsvar med den annonserte dagsordenen vil det bli votering kl. 15.

Stortinget tok pause i forhandlingene kl. 12.40.

Stortinget gjenopptok forhandlingene kl. 15.

President: Morten Wold

Votering

Presidenten: Stortinget er klar til å gå til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Sak nr. 1 er andre gangs behandling av lov og gjelder lovvedtak nr. 43.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning. Stortingets lovvedtak nr. 43 er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 2, debattert 11. februar 2020

Innstilling fra valgkomiteen om valg av nytt varamedlem til Stortingets delegasjon til Nordisk råd samt suppleringsvalg til internasjonale delegasjoner (Innst. 146 S (2019-2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Som nytt varamedlem til Stortingets delegasjon til Nordisk råd velges: André N. Skjelstad.

Som nytt varamedlem til Stortingets delegasjon til konferansen for overvåking av EUs utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitikken velges: Ola Elvestuen.

Som nytt medlem av Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling velges: André N. Skjelstad.

Som nytt personlig varamedlem til Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling velges: Geir Sigbjørn Toskedal.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3, debattert 11. februar 2020

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nils T. Bjørke, Heidi Greni, Emilie Enger Mehl og Geir Pollestad om full erstatning for de som er rammet av forbudet mot pelsdyrhold (Innst. 141 S (2019-2020), jf. Dokument 8:1 S (2019-2020))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fem forslag. Det er

- forslag nr. 2, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 3–6, fra Morten Ørsal Johansen på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti

Presidenten: Presidenten gjør oppmerksom på at forslag nr. 1 ikke ble tatt opp.

Det voteres over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen kartlegge omfanget av urimelige utslag av kompensasjon for avvikling av pelsdyrhold i enkelttilfeller i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020 og sette av midler for å bøte på dette fra og med revidert nasjonalbudsjett 2020. Det skal sikres at ingen pelsdyrbønder blir sittende igjen med gjeld knyttet til anlegget etter nedleggingen.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 94 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.50)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 3–6, fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å endre kompensasjonsordningen for pelsdyroppdrettere som holdt pelsdyr 15. januar 2018 og som rammes av vedtaket i Stortinget 13. juni 2019 om forbud mot hold av pelsdyr, slik at det gis kompensasjon som om det dreier seg om et ekspropriasjonsartet inngrep.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å erstatte gjeldende kompensasjon basert på bokført verdi og/eller antall avlstisper, med en økonomisk kompensasjon til pelsdyroppdretterne basert på verdivurdering av hvert enkelt pelsdyranlegg.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å utforme et opplegg for taksering av pelsdyranlegg basert på faglige verdivurderinger som tar utgangspunkt i ekspropriasjonsrettslige regler.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å videreføre øvrige ordninger tilknyttet avvikling av pelsdyrnæringen som fastsatt i gjeldende forskrift.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

De resterende partier har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti ble bifalt med 105 stemmer mot 1 stemme.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.15)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

I

Stortinget ber regjeringen endre erstatningsordningen for pelsdyrbønder som rammes av vedtaket i Stortinget 13. juni 2019 om forbud mot hold av pelsdyr slik at det gis erstatning som om det dreier seg om et ekspropriasjonsartet inngrep. Forslag til nærmere bestemmelser om slik erstatning legges innen 1. mai 2020 frem for Stortinget til endelig godkjenning.

Presidenten: Presidenten gjør oppmerksom på at ingen partier lenger står bak I i innstillingen, og I vil derfor ikke bli tatt opp til votering.

Videre var innstilt:

II

Stortinget ber regjeringen etablere fleksibilitet innenfor erstatningsordningen slik at hel eller delvis utbetaling kan skje parallelt med eventuell oppstart av annen produksjon/virksomhet.

Presidenten: Bak tilrådingen står Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte.

Votering:

Voteringstavlene viste at det var avgitt 54 stemmer for og 46 stemmer mot innstillingen.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.49)

Presidenten: Presidenten forstår at det er flere som har stemt feil. Vi tar voteringen om igjen.

Votering:

Komiteens innstilling ble med 63 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.38)

Presidenten: I sakene nr. 4 og 5 foreligger det ikke noe voteringstema.

Sak nr. 6 [15:04:48]

Referat

1. (159) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe og Siv Mossleth om å styrke det

ideelle innslaget i spesialisthelsetenesta (Dokument 8:64 S (2019–2020))

Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.

2. (160) Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om ratifikasjon av tillegg til Roma-vedtektene om straffefølgelse av folkerettsstridig angrepskrig og kriminalisering av folkerettsstridig angrepskrig i norsk straffelov (Dokument 8:63 S (2019–2020))

Enst.: Sendes justiskomiteen som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.

3. (161) Endringer i utlendingsloven (utvidet adgang til utvisning m.m.) (Prop. 40 L (2019–2020))

Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.

4. (162) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Marit Arnstad og Marit Knutsdatter Strand om å omgjøre nasjonale prøver i grunnskolen til utvalgsprøver (Dokument 8:65 S (2019–2020))

Enst.: Sendes utdannings- og forskningskomiteen.

5. (163) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Marit Knutsdatter Strand, Sigbjørn Gjelsvik, Heidi Greni og Kjersti Toppe om at de selvforvaltende universitetene og høyskoler fortsatt skal eie egne bygg og eiendommer (Dokument 8:66 S (2019–2020))

Enst.: Sendes utdannings- og forskningskomiteen som forelegger sitt utkast til innstilling for kommunal- og forvaltningskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.

Presidenten: Dermed er sakene på dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves?

– Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.06.

